

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026

GMINA WYSZKÓW

SPIS TREŚCI

I.	UWARUNOWANIA PRAWNE STRATEGII	5
I 1.	Podstawy prawne.....	5
I 2.	Dokumenty z zakresu pomocy społecznej na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.....	6
II.	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA – ANALIZA SYTUACJI ZASTANEJ	7
II 1.	Lokalizacja	7
II 2.	Dane demograficzne	8
II 3.	Rynek pracy i podmioty gospodarcze.....	9
II 4.	Oświata	11
II 4.1.	Placówki oświatowe	11
II 4.2.	Współpraca gminy z uczelniami	13
II 5.	Instytucje kultury	13
II 6.	Sport i rekreacja	16
II 7.	Działania na rzecz seniorów	18
II 8.	Organizacje pozarządowe	19
II 8. 1.	Lokalny sektor pozarządowy	19
II 8. 2.	Roczne programy współpracy z NGO i współpraca finansowa	20
II 8. 3.	Młodzieżowa Rada Miejska	22
II 9.	Ochrona zdrowia.....	23
II 9. 1.	Placówki służby zdrowia.....	23
II 9. 2.	Program profilaktyki i promocji zdrowia	23
II 10.	Przestępczość.....	23
II 11.	Pomoc społeczna	26
II 11.1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie.....	26
II 11.2.	Rodzaje świadczonej pomocy	27
II 11.3.	Środowiskowy Dom Samopomocy „Soteria”	29
II 12.	Wspieranie rodziny	31

II 12. 1. Program Wspierania Rodziny	31
II 12. 2. Program „Wyszkowska Karta Rodziny”	32
II 13. Profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom	32
II 13. 1. Roczne programy gminne	32
II 13. 2. Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki	34
II 13. 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	35
II 13. 4. Przestępczość na terenie gminy związana z używaniem alkoholu i środków odurzających.....	38
II 13. 5. Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz Świetlica „Słoneczna”	39
II 13. 6. Oddziaływania profilaktyczne w latach 2018-2020.....	40
II 14. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie	41
II 14. 1. Program PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	41
II 14. 2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	42
II 14. 3. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy	42
II 15. Zasoby gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych	45
III. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	45
III 1. Grupa badana.....	45
III 2. Dorośli - podsumowanie badań	46
III 3. Sprzedawcy napojów alkoholowych – podsumowanie badań	52
III 4. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży – podsumowanie badań	54
IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	63
IV 1. Misja i cele strategiczne gminy	63
IV 2. Cele operacyjne, kierunki działań, wskaźniki i prognoza zmian	63
IV 3. Realizator, koordynator i partnerzy	72
IV 4. Harmonogram realizacji.....	74
IV 5. Monitoring i ewaluacja końcowa strategii	74

IV 6. Źródła finansowania realizacji strategii	75
SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW	76

I. UWARUNOWANIA PRAWNE STRATEGII

I 1. PODSTAWY PRAWNE

Gmina Wyszaków, kierując się wolą zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków sprzyjających rozwojowi i aktywności społecznej, zawodowej oraz edukacyjnej, podjęła się przygotowania niniejszej strategii, wypełniając przy tym obowiązek wynikający z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W myśl przywołanego przepisu, jednym z zadań własnych gminy jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W art. 16b podanej ustawy określono otwarty katalog kluczowych elementów, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Są to w szczególności: diagnoza sytuacji społecznej gminy, prognoza zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Aktami prawnymi, które wyznaczają podstawowe ramy dla opracowania i wdrożenia niniejszej Strategii są w szczególności:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1119),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 573 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz.U. 2019 poz. 2133),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 111 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2021 poz. 1100 ze zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2020 poz. 2050),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2021 poz. 877 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 685).

I 2. DOKUMENTY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM

W pracach nad przygotowaniem niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026 wzięto pod uwagę postanowienia dokumentów o zasięgu krajowym i regionalnym, które zakładają długofalowy czas realizacji w sferze polityki społecznej. Są to:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030,
- Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Program Rządowy „Dostępność +” 2018-2025,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. - Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Program Wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025,
- Strategia RP na rzecz Młodego Pokolenia (projekt),
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na

Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Mazowieckim na lata 2017–2021,

- Wojewódzki Program Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami na lata 2018-2022,
- Wojewódzki Program Polityki Senioralnej na lata 2019-2021,
- Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030,
- Program Transformacji Cyfrowej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2022,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025 (z załącznikami),
- Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu na lata 2021–2030,
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025,
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026 zachowuje spójność z dokumentami obowiązującymi na szczeblu lokalnym czyli powiatu i gminy. Są to:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wyszakowskim na lata 2016-2026,
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2018-2023,
- Program Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2016-2020 z przedłużeniem do 2022r. ,
- Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszaków na rok 2021,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017- 2021,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.

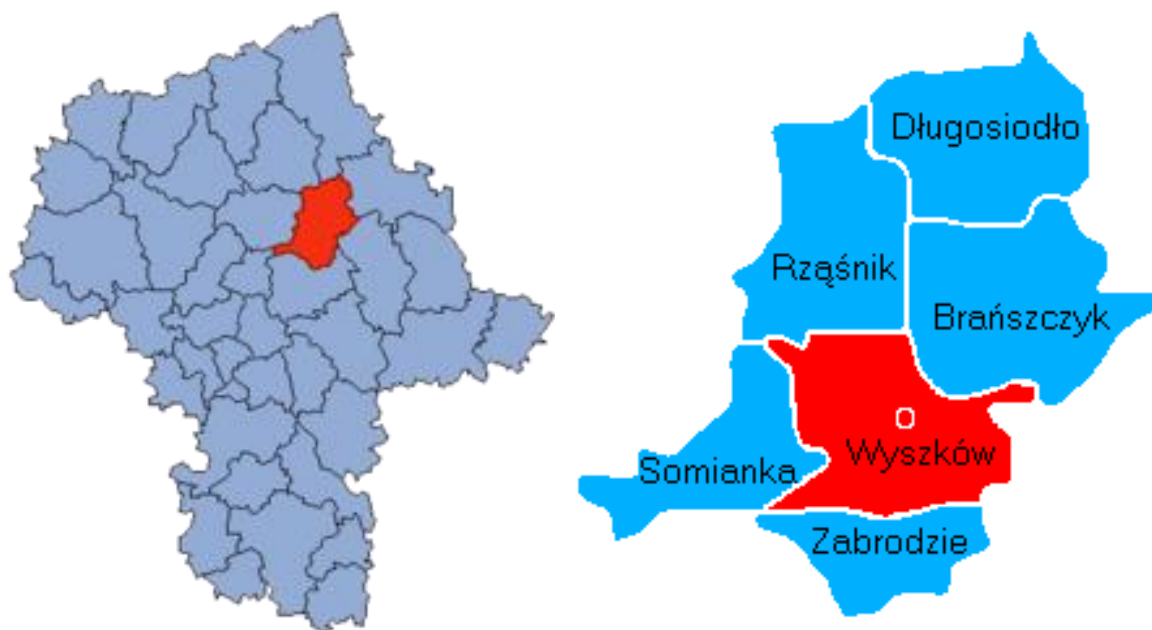
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA – ANALIZA SYTUACJI ZASTANEJ

II 1. LOKALIZACJA

Gmina Wyszków jest gminą miejsko-wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Stolicą gminy i zarazem powiatu wyszkowskiego jest miasto Wyszków. Gmina zajmuje 165,18 km², co daje 18,9% powierzchni powiatu.

Pod względem administracyjnym Gmina Wyszków składa się z 27 sołectw, 28 miejscowości oraz 8 osiedli w mieście Wyszków.

Rys. 1. Położenie Gminy Wyszków na mapie województwa i powiatu

Źródło: opracowanie własne

II 2. DANE DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z danymi z Rejestru Mieszkańców prowadzonego przez Urząd Miejski w Wyszkanie, na 31.12.2020 r. **Gmina Wyszków liczyła 39 430 mieszkańców, w tym miasto Wyszków zamieszkiwało 26 554 osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy, a sołectwa 12 876 zameldowanych na pobyt stały i czasowy.**

Jak podaje GUS, 51,1% mieszkańców gminy stanowią kobiety, a 48,9% mężczyźni. **W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 6,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.**

Z danych Urzędu Stanu Cywilnego w Wyszkanie wynika, że od 2018 r. maleje liczba wydawanych aktów urodzeń oraz aktów małżeństwa, natomiast znacząco rośnie liczba wydawanych aktów zgonu.

Tabela 1. Liczba aktów urodzeń, zgonów i zawartych małżeństw w l. 2018-2020

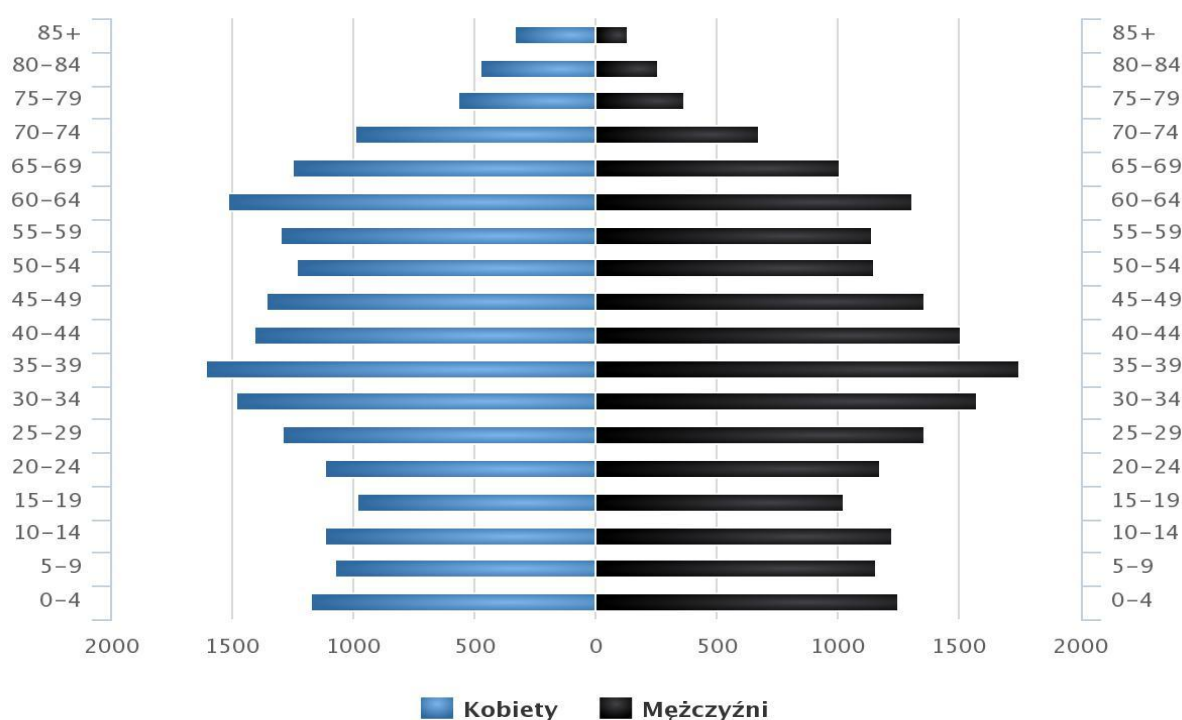
	2018	2019	2020
Liczba aktów urodzeń	1464	1284	1246
Liczba aktów małżeństwa	282	285	246
Liczba aktów zgonu	484	491	615

Źródło: USC w Wyszkanie

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Gminy Wyszaków, 2020

Piramida wieku mieszkańców gminy Wyszaków, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

W 2020 r. w Gminie Wyszaków urodziło się 436 dzieci (20 dzieci mniej w stosunku do roku ubiegłego) w tym 260 chłopców i 176 dziewczynek, a zmarły 403 osoby. Spośród 1246 zarejestrowanych urodzeń 54 to dzieci urodzone za granicą w takich krajach jak: Norwegia 6, Ukraina 7, Wielka Brytania 14, Belgia 2, Irlandia 5, Jordania 1, Niemcy 5, Hiszpania 2, Szwecja 2, Białoruś 5, Wietnam 2, Kamerun 1, Luksemburg 1, Turcja 1.

II 3. RYNEK PRACY I PODMIOTY GOSPODARCZE

Analiza szczegółowych danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszkanie za pierwsze osiem miesięcy 2021 r. dostarcza optymistycznych wniosków. **Z danych wynika bowiem, że zdecydowanie maleje liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (w rozpatrywanym okresie liczba ta zmalała o 28,85%).** W tym zmniejszeniu uległa liczba:

- zarejestrowanych bezrobotnych kobiet (spadek o 24,12%),
- bezrobotnych z prawem do zasiłku (spadek o 25,47%),
- bezrobotnych przed 30 rokiem życia (spadek o 32,25%),
- osób długotrwale bezrobotnych (spadek o 22,87%).

Tabela 2. Stan bezrobocia w Gminie Wyszaków styczeń-sierpień 2021

		Styczeń 2021	Sierpień 2021
Bezrobotni według stanu w końcu miesiąca sprawozdawczego	Ogółem	1719	1223
	w tym kobiet	887	674
	z prawem do zasiłku	318	237
	do 30 r.ż.	586	397
	długotrwale bezrobotni	542	418

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wyszkanie

Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Wyszaków w latach 2004-2020

W Gminie Wyszków w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 487 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 3 586 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 299 nowych podmiotów, a 134 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2020 najczęściej (476) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (299) w roku 2020. W tym samym okresie najczęściej (768) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (134) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Wyszków najczęściej (299) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (4 339) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,6% (27) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 25,9% (1 162) podmiotów, a 73,5% (3 298) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Wyszków najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.9%) oraz budownictwo (20.3%).

II 4. OŚWIATA

II 4.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

W roku 2021 Gmina Wyszków jest podmiotem prowadzącym dla dziewięciu szkół:

1. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Rybnie,
2. Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Lucynowie,
3. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Leszczydole-Nowinach,
4. Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Leszczydole Starym,
5. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Wyszkanie,
6. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Wyszkanie,
7. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Stanisława Wróbla „Jaskółki” w Wyszkanie,
8. Szkoła Podstawowa nr 4 im. Obrońców Westerplatte w Wyszkanie,
9. Szkoła Podstawowa nr 5 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Wyszkanie.

Ponadto w Gminie Wyszków działają dwie szkoły publiczne prowadzone przez inne podmioty niż jednostka samorządu terytorialnego, które są dotowane z budżetu Gminy Wyszków. Są to Szkoła Podstawowa w Olszance i Szkoła Podstawowa w Łosinnie.

Na terenie Gminy Wyszków prowadzą nauczanie również dwie szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, których działania są współfinansowane z budżetu gminnego:

1. I Językowa Szkoła Podstawowa Language,
2. Polsko - Angielska Szkoła Podstawowa Akademia Ucznia w Wyszkanie.

W 2021 r. Gmina Wyszków prowadzi pięć przedszkoli:

1. Przedszkole nr 1 w Wyszkanie,
2. Przedszkole nr 2 w Wyszkanie,
3. Przedszkole Integracyjne nr 4 w Wyszkanie,
4. Przedszkole nr 7 w Wyszkanie,
5. Przedszkole nr 9 w Wyszkanie.

Ponadto na terenie gminy działa 13 przedszkoli niepublicznych, w tym 2 otrzymują dotacje na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych:

1. Niepubliczne Przedszkole "Bezpieczny Przedszkolak",
2. Niepubliczne Przedszkole "Kubuś i Przyjaciele",
3. Niepubliczne Przedszkole "Mały Geniusz",
4. Przedszkole Mikołajek,
5. Przedszkole Nasze Bambino w Wyszkanie,
6. Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi "Malinowe Przedszkole",
7. Przedszkole Niepubliczne "Kajtek",
8. Niepubliczne Przedszkole Twórcze "Akademia Krasnoludków" w Łosinnie,
9. Niepubliczne Przedszkole Twórcze "Domisiowe Przedszkole" w Olszance,
10. Przedszkole Niepubliczne "Mały Chopin",
11. Przedszkole Niepubliczne "Akademia Przedszkolaka",
12. Przedszkole Nasze Bambino nr 2 w Wyszkanie - otrzymuje dotacje na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych,
13. Przedszkole Niepubliczne "Przyjaciele Kubusia" - otrzymuje dotacje na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych.

Według stanu na 30.09.2020 r. do ww. dziewięciu szkół podstawowych uczęszczało łącznie 3.212 uczniów, a do przedszkoli łącznie 1.047 dzieci (w tym 876 wychowanków przedszkoli i 171 w oddziałach przedszkolnych). W roku szkolnym 2019/2020 w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Wyszków zatrudnionych było 527 nauczycieli na 484,66 etatach, z czego 26 to nauczyciele stażyści, 89 – kontraktowi, 94 – mianowani i 301 – nauczyciele dyplomowani.

Szkoły mają autonomię w realizacji zadań profilaktyczno-wychowawczych i w oparciu o własne diagnozy tworzą programy profilaktyczno-wychowawcze. Gmina Wyszków wspiera realizację programów z zakresu profilaktyki uzależnień w porozumieniu z dyrektorami podległych jednostek oświatowych.

II 4.2. WSPÓŁPRACA GMINY Z UCZELNIAMI

Gmina Wyszków współpracuje z uczelniami wyższymi na podstawie podpisanych porozumień. Pierwszą uczelnią, z którą samorząd Wyszkowa zawarł umowę partnerską jest **Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie** - umowa podpisana została 25 marca 2012 r. W dniu 8 lutego 2013 r. podpisana została umowa o współpracy ze Szkołą Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku, a 18 maja 2013 r. – porozumienie z Akademią Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusku. W dniu 9 listopada 2021 r. podpisane zostało porozumienie o współpracy z Collegium Humanum.

Porozumienia z uczelniami wyższymi dotyczą przede wszystkim popularyzacji nauki, wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych i społecznych, upowszechniania wiedzy i pielęgnowania historii, także tej lokalnej, aktywizacji zawodowej i wspólnych działań promocyjnych. Umowy z powodzeniem realizowane są w praktyce, przynosząc obu partnerom wymierne korzyści.

Najintensywniej i najdłużej realizowana jest umowa z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W ramach współpracy Uniwersytet m.in. zaangażował się w organizację Wyszковского Dnia Nauki. Organizowane są również zajęcia edukacyjne w szkołach, warsztaty naukowe. Z powodzeniem i wsparciem Uniwersytetu działa w Wyszkanie Uniwersytet Dziecięcy. Program UDW w Wyszkanie przeznaczony jest dla dzieci w wieku 6 - 9 lat, zamieszkałych na terenie Gminy Wyszków. UDW prowadzi zajęcia w okresie: październik - czerwiec. Nauczanie na UDW jest zorganizowane w formie zajęć edukacyjnych, tj. pojedynczych wykładów, warsztatów, pokazów, cykli wykładów, seminariów lub wycieczek.

Studenci Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku Filia w Wyszkanie, realizują praktyki studenckie w samorządzie gminnym, a uczelnia aktywnie angażuje się w życie naukowe i kulturalne miasta, jest gospodarzem wielu samorządowych imprez. Pierwszym formalnym przykładem współpracy uczelni i gminy była wspólna organizacja I Regionalnego Forum Gospodarczego. Szkoła wyższa była partnerem gminy w tym przedsięwzięciu, a samo forum odbywało się w jej siedzibie.

II 5. INSTYTUCJE KULTURY

W 2021 r. Gmina Wyszaków pozostaje organizatorem dla dwóch instytucji kultury.

Są to:

- **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. C. Norwida w Wyszakowie,**
- **Wyszakowski Ośrodek Kultury „Hutnik”.**

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wyszakowie to sieć placówek na terenie Gminy Wyszaków, w skład której wchodzi:

- Biblioteka Główna przy ul. gen. J. Sowińskiego 80 w Wyszakowie,
- Filia Biblioteczna nr 1 w Wyszakowie (Osiedle Rybienko Leśne - Latoszek),
- Filia Biblioteczna w Leszcydole Nowinach,
- Filia Biblioteczna w Leszcydole Starym,
- Filia Biblioteczna w Rybnie.

W Bibliotece Głównej działają:

- Wypożyczalnia dla Dzieci i Młodzieży,
- Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży,
- Wypożyczalnia dla Dorosłych,
- Czytelnia Prasy Bieżącej,
- Kawiarenka Internetowa,
- Czytelnia Naukowa,
- Dział Regionalny.

Do stałych form działalności prowadzonych w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej należą:

- przysposobienie czytelnicze - jak korzystać z księgozbiorów tradycyjnych i zasobów cyfrowych biblioteki,
- akcje głośnego czytania,
- spotkania autorskie,
- spotkania z regionalistą,
- salonik książki mówionej - możliwość słuchania audiobooków w bibliotece,
- kursy komputerowe dla seniorów i osób niepełnosprawnych,
- *Mali programiści* - warsztaty z kodowania robotów Photon,
- Dyskusyjny Klub Książki,
- Wydawanie *Zeszytów Wyszakowskich*,
- *Tajemnice Archiwum Biblioteki Miejskiej* - akcja mająca na celu udostępnianie do wglądu dla szerokiej publiczności bogatej kolekcji historycznych fotografii związanych z Wyszakowem, w celu poszerzenia wiedzy na temat osób i sytuacji na nich utrwalonych,
- Nieformalne Stowarzyszenie Miłośników Opery i Baletu,
- Stowarzyszenie Wędrującej Książki,
- Warsztaty plastyczne - rysunek, malarstwo, garncarstwo,

- Zabawoteka - kącik dla najmłodszych,
- Muzykoterapia/chór w bibliotece,
- *Pasje naszych Czytelników* - cykliczne ekspozycje prezentujące kolekcje lub wytwory hobbystyczne mieszkańców naszego regionu,
- wystawy literackie, historyczne oraz plenerowe dotyczące historii naszego regionu i osób z nim związanych,
- Wystawy malarstwa, koncerty, warsztaty i seminaria w sali im. prof. L. Maciąga,
- Narodowe Czytanie,
- Noc Bibliotek,
- Konkursy literackie, recytatorskie i inne,
- Zorganizowane zajęcia wakacyjne i feryjne dla dzieci.

Filie biblioteczne działające na terenie Gminy Wyszaków organizują dla użytkowników lekcje biblioteczne m. in. z wykorzystaniem teatrzyku Kamishibai, lekcje przysposobienia bibliotecznego, gry, zabawy, quizy literackie, konkursy recytatorskie, czytelnicze, literackie, plastyczne. Filie prowadzą także zajęcia dla dzieci w czasie wakacji i ferii, akcje głośnego czytania dzieciom, wieczory kolęd i pastorałek, wieczory poetycko-muzyczne. Działają również amatorskie zespoły teatralne, które przygotowują i wystawiają przedstawienia teatralne (kukiełkowe) dla najmłodszych. Filie biblioteczne organizują również spotkania pokoleniowe, podczas których omawiane są polskie tradycje ludowe. Młodzi uczestnicy, słuchając wspomnień seniorów dowiadują się, jak to dawniej bywało.

Wyszowski Ośrodek Kultury „Hutnik” (WOK) funkcjonuje od 1973 r. Został wybudowany przez Hutę Szkła, stąd nazwa „Hutnik”, a następnie przekazany miastu.

W siedzibie WOK znajduje się:

- sala widowiskowa na 254 miejsca (ze sceną o wymiarach 9x9 m, garderobą, zapleczem sceny),
- reżyserka dźwięku/światła,
- obszerna holl-galeria, gdzie non-stop prezentowane są wystawy malarskie, graficzne, fotograficzne, rzeźbiarskie,
- pracownia plastyczna/malarska/witrażu,
- sale do zajęć muzycznych/wokalnych,
- pomieszczenia biurowe/administracyjne,
- pracownia graficzno-poligraficzna, gdzie powstają projekty, drukowane są plakaty, wejściówki i materiały reklamowe.

Sala widowiskowa wyposażona jest w dobrej jakości sprzęt do realizacji dźwięku oraz sprzęt oświetleniowy, za pomocą którego można uzyskać ciekawe efekty wizualne oraz multimedia.

W strukturze WOK działa kino posiadające 1 salę z 55 miejscami na widowni. W 2020 r. odbyło się 481 seansów, na które przyszło 8 625 widzów, w tym 175 seansów filmów produkcji polskiej, na które przyszło 4 485 widzów.

Do stałych form działalności WOK należą: zajęcia dla dzieci i młodzieży w ognisku muzycznym, kole plastycznym oraz w pracowni graficznej, zajęcia dla osób dorosłych w "Graffito" - Koło Plastyka Amatora. Od 2008 r. w WOK działa **Zespół Pieśni i Tańca OBEREK**, którego członkami są seniorzy z Gminy Wyszków.

W Wyszkanie działa Młodzieżowy Teatr Profilaktyczny FARSA, który od 2018 r. wchodzi w strukturę programu „Wychowanie i Profilaktyka” prowadzonego przez Urząd Miejski w Wyszkanie.

Grupa powstała w 2012 roku w Wyszkanie i postawiła sobie za cel szerzenie wśród młodzieży mody na życie bez używek i bez uzależnień. Poprzez edukacyjną rolę teatru i sztuki propaguje twórczą profilaktykę rówieśniczą, która stanowi alternatywę dla negatywnych form spędzania wolnego czasu. Do teatru może dołączyć każdy, kto ukończył 13. rok życia. Teatr Farsa jest finansowany ze środków pochodzących z funduszu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

W 2020 r. odnotowano radykalny spadek liczby zorganizowanych przez instytucje kultury wydarzeń, który spowodowany był przez ogłoszony w marcu 2020 r. stan epidemii z powodu COVID-19.

Wykres 3. Imprezy organizowane przez WOK w latach 2011-2020.

II 6. SPORT I REKREACJA

Jednostką organizacyjną Gminy Wyszków jest **Wyszkowski Ośrodek Sportu i Rekreacji**, który posiada w zarządzaniu stadion piłkarsko-lekkoatletyczny, korty tenisowe, krytą

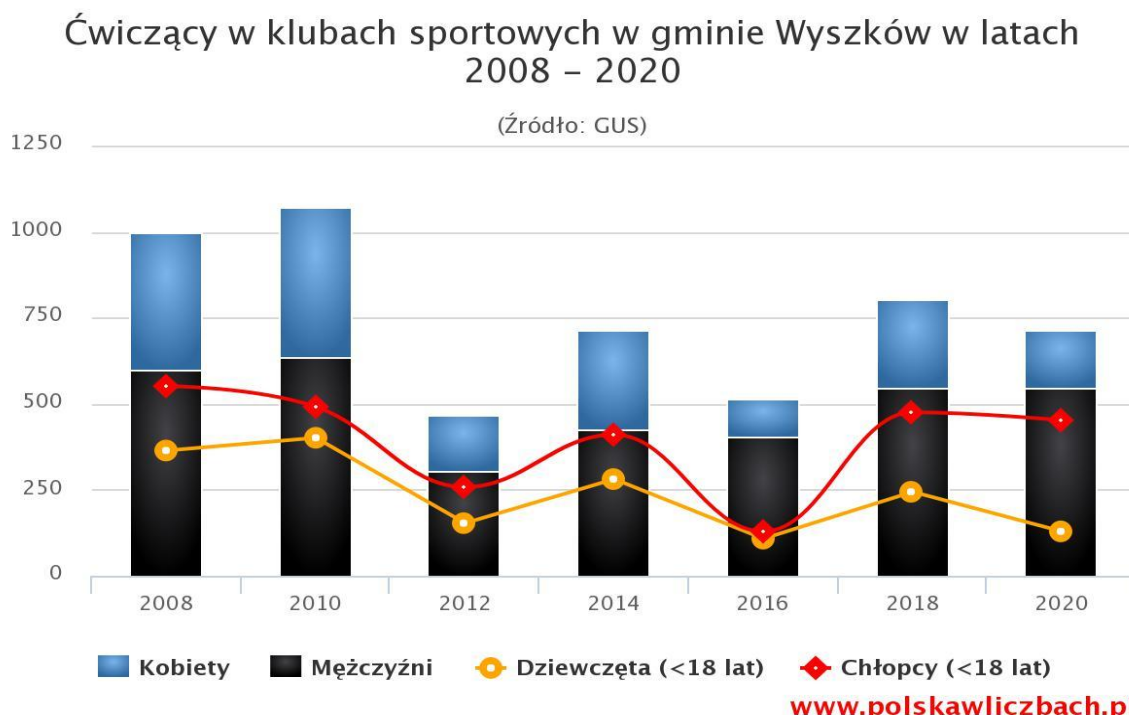
pływalnię i halę sportową. WOSiR organizuje imprezy sportowe, rekreacyjne, koncerty, imprezy turystyczne (piesze, rowerowe, kajakowe). Na co dzień jednostka współpracuje ze szkołami, przedszkolami, klubami sportowymi, zakładami pracy oraz innymi instytucjami oraz organizacjami.

Gmina Wyszków stale współpracuje w zakresie działań sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców z następującymi klubami sportowymi:

- Młodzieżowy Klub Sportowy APIN Wyszków – sztuki walki,
- MKS BUG Wyszków – piłka nożna (dla męskiej społeczności),
- KS Camper Wyszków – siatkówka,
- Klub Kolarski Catena Wyszków – kolarstwo,
- Uczniowski Klub Sportowy OLIMP Łoczki Wyszków – piłka nożna (dla żeńskiej społeczności),
- Stowarzyszenie Rhinos Wyszków – football amerykański,
- UKS Polonez – pływanie i siatkówka,
- UKS Jedyńka – piłka nożna,
- UKS Volley Wyszków – siatkówka,
- UKS SP1 – piłka ręczna.

Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych na terenie gminy wykazuje dużą zmienność na przestrzeni ostatnich 12 lat, niemniej wyraźnie obniżyła się w porównaniu ze stanem z 2010 r. Począwszy od 2018 r. zdecydowanie przeważają liczebnie mężczyźni, w tym niepełnoletni.

Wykres 4. Ćwiczący w klubach sportowych w Gminie Wyszków w latach 2008-2020

Gmina Wyszaków podejmuje szereg różnorodnych działań na rzecz dobrostanu osób starszych. Do najważniejszych inicjatyw realizowanych w latach 2017 - 2021 należą:

- Senioralia,
- Wyszakowska Karta Seniora,
- Rada Seniorów Gminy Wyszaków,
- Białe niedziele (miasteczko medyczne),
- Majówka z koszykiem,
- Potańcówka pod chmurką,
- Grzybobranie senioralne.

Ponadto na terenie Gminy Wyszaków od 1988 r. działa Dom Dziennego Pobytu „Senior” – jest to jednostka w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszakowie. Zadaniem placówki jest stworzenie odpowiednich warunków do integracji, aktywizacji i samorealizacji osób starszych, niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w różnych formach zajęć. W Domu Dziennego Pobytu prowadzona jest terapia zajęciowa, w tym aktywna muzykoterapia – zespół śpiewaczy „Nadbużanie”, warsztaty teatralne – grupa „Domino”, zajęcia taneczne – grupa „Carpe Diem”, warsztaty rękodzieła artystycznego, zajęcia kulturalno-oświatowe, edukacyjne i kulinarne oraz ćwiczenia usprawniająco-relaksacyjne. Cyklicznie organizowany jest „Bal Seniora”. Podopieczni Domu uczestniczą w spotkaniach okolicznościowych, integracyjnych, zabawach tanecznych, ogniskach i wycieczkach. Działania mające na celu integrację społeczną ukierunkowane są na współpracę międzypokoleniową. Dom stale współpracuje z innymi klubami seniora i zespołami śpiewaczymi, a także z Wyszakowskim Ośrodkiem Kultury „Hutnik” i Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną. W placówce wydawane są też obiady dla około 50 osób. Koszty obiadu pokrywane są indywidualnie przez pensjonariuszy lub Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszakowie na podstawie decyzji administracyjnej. Decyzje odnośnie korzystania ze świadczeń Domu wydaje Dyrektor OPS na podstawie wywiadu środowiskowego.

Od 2015 r. działa Rada Seniorów Gminy Wyszaków, powołana na mocy uchwały nr XII/110/15 Rady Miejskiej w Wyszakowie z 24 września 2015 roku. Rada jest organem konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym. Celem działania Rady jest reprezentowanie interesów osób starszych wobec władz samorządowych Gminy Wyszaków.

Na rzecz społeczności lokalnej, w tym osób starszych działa od 2012 r. Stowarzyszenie Wyszakowski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Uniwersytet prowadzi działalność edukacyjną i aktywizacyjną osób starszych, która ma na celu zachowanie i zwiększenie ich sprawności intelektualnej, psychicznej i fizycznej. W latach 2019-2020 Uniwersytet pozyskał środki finansowe na realizację zadań publicznych. Projekty skierowane były do osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji, zagrożonych

wykluczeniem społecznym. W ramach zadań publicznych zorganizowane były wykłady, wyjazdy do teatru i muzeów, zajęcia gimnastyczne i na basenie oraz warsztaty.

Wspólne spędzanie wolnego czasu wpłynęło na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Wyszków. Zajęcia i spotkania dla seniorów służyły uzupełnieniu wiedzy jak i rozwijaniu twórczego myślenia. Dawwały możliwość pracy nad zachowaniem sprawności ciała i umysłu poprzez aktywne spędzanie wolnego czasu oraz udział w poszczególnych działaniach projektów.

II 8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

II 8. 1. LOKALNY SEKTOR POZARZĄDOWY

Sektor organizacji pozarządowych jest w Gminie Wyszków bardzo różnorodny, zarówno pod względem przyjętych form prawnych, jak i przedmiotu działalności. Należy zauważyć, że w gminie działają nie tylko stowarzyszenia i fundacje, ale również ochotnicze straże pożarne, uczniowskie kluby sportowe oraz podmioty reintegracyjne, jak spółdzielnie socjalne czy warsztaty terapii zajęciowej.

W 2021 r. na terenie Gminy Wyszków funkcjonowały następujące podmioty trzeciego sektora¹:

- Chorągiew Mazowiecka ZHP Hufiec "Rój Promienistych" im.Tadeusza Zawadzkiego "Zośki" w Wyszkanie,
- Fundacja "Idzik",
- Fundacja "Usłysz Marzenia",
- Fundacja Wyszkowski Teatr Tańca,
- Klub Ekologiczny,
- Klub Kolarski "Catena" Wyszków,
- Klub Sportowy "Camper",
- Klub Żeglarski "Spinaker" Wyszków,
- Klub "Amazonek",
- Liga Morska i Rzeczna Oddział Wyszków z Orkiestrą Reprezentacyjną,
- Miejski Klub Sportowy "Bug" Wyszków,
- Nadbużańskie Stowarzyszenie Przyjaciół Gulczewa,
- Ośrodek Leczenia, Terapii, Rehabilitacji Uzależnień Monar w Wyszkanie,
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Polski Związek Niewidomych Koło w Wyszkanie,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Koło w Wyszkanie,

¹ Źródło: UM Wyszkowa, <https://www.wyszkow.pl/info/zawartosc/118/>.

- Polski Związek Wędkarski w Warszawie, Okręg Mazowiecki/Koło nr 88 Wyszaków-Miasto,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wyszakowie,
- Powiatowe Koło Pszczelarzy w Wyszakowie,
- Stowarzyszenie Form Artystycznych i Turystycznych "FormAT",
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Wiatrak",
- Stowarzyszenie Kulturalno-Alternatywne "Pepisko",
- Stowarzyszenie Miłośników Rybienia Leśnego i Okolic,
- Stowarzyszenie Pomocy Kobietom i Matkom "Eurydyka",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wyszakowa Puszczy Białej i Kamienieckiej w Wyszakowie,
- Stowarzyszenie RHINOS Wyszaków,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Łomżyńskiej przy Parafii św. Idziego w Wyszakowie,
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom przy Sanktuarium Świętej Rodziny W Wyszakowie,
- Stowarzyszenie "Free Horses" Wyszaków,
- Stowarzyszenie "I kropka",
- Stowarzyszenie "Klub Przyjaciół Wyszakowa",
- Stowarzyszenie "Promenada",
- Stowarzyszenie "Wspólna Przyszłość",
- Stowarzyszenie "Życzliwi Poszkodowanym" Stowarzyszenie Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach Drogowych,
- Stowarzyszenie Aktywności Kulturalnych Sportowych i Rozwoju Osobistego Pan Hilary,
- Światowy Związek Żołnierzy AK Obwód "Rajski Ptak" Ośrodek V Koło w Wyszakowie,
- Towarzystwo Ekologiczne "Natura",
- Uczniowskie kluby sportowe:
 - Uczniowski Klub Sportowy CZWÓRKA,
 - Uczniowski Klub Sportowy Jedyńka,
 - Uczniowski Klub Sportowy NOWINKA,
 - Uczniowski Klub Sportowy OLIMP Łoczki Wyszaków,
 - Uczniowski Klub Sportowy POLONEZ,
 - Uczniowski Klub Sportowy UKS SP 1,
 - Uczniowski Klub Sportowy Volley,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku (przy WOK "Hutnik"),
- Wyszakowskie Stowarzyszenie Kultury Alternatywnej "Alternator",
- Wyszakowskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Ważna Róża",
- Związek Inwalidów Wojennych RP,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych.

II 8. 2. ROCZNE PROGRAMY WSPÓŁPRACY Z NGO I WSPÓŁPRACA FINANSOWA

Władze samorządowe Gminy Wyszaków przyjmują corocznie do realizacji **Roczny program współpracy Gminy Wyszaków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Program obejmujący działania w 2021 r. został przyjęty na mocy Uchwały NR XXV/298/20 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 3 grudnia 2020 r.

Celem głównym Programu jest zwiększenie udziału i zaangażowania organizacji pozarządowych w rozwój gminy i poprawę jakości życia jej mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych.

Celami szczegółowymi programu są m.in.:

- 1) Rozwój dialogu społecznego oraz poprawa komunikacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi a Gminą.
- 2) Poprawa efektywności i wzrost liczby realizowanych zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.
- 3) Rozwój sektora pozarządowego w Gminie oraz zwiększenie aktywności organizacji w wykorzystaniu środków pozabudżetowych.
- 4) Promocja postaw obywatelskich i prospołecznych, tworzenie sprzyjających warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych;
- 5) Wzmacnianie w świadomości lokalnej poczucia odpowiedzialności za otoczenie, wspólnotę lokalną oraz tradycję.

W tabeli nr 3 przedstawiono skalę środków wydatkowanych przez Gminę Wyszkanie na realizację zadań publicznych we współpracy z III sektorem na przestrzeni lat 2018-2020.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana była przede wszystkim:

- 1) w ramach otwartego konkursu ofert poprzez:
 - wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
 - powierzanie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji.
- 2) w trybie pozakonkursowym, zgodnie z przepisami określonymi w art. 19a ustawy.

Organizacje pozarządowe mogły ubiegać się o przyznanie poniższych środków w trybie art. 13 ust. 1 oraz art. 19a Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie tzn. w otwartych konkursach ofert i małych grantach. Małe granty to uproszczony tryb zlecenia realizacji zadań publicznych, wiąże się z przyznaniem dotacji na zadanie, którego realizacja nie trwała dłużej niż 90 dni, a kwota dotacji nie przekracza 10 000 zł na dany projekt. Z uwagi na fakt, że nie jest to podstawowa forma zlecenia realizacji zadań jednostka samorządu terytorialnego w tym trybie nie może przekazać więcej niż 20 % budżetu przeznaczanego na dotacje dla organizacji pozarządowych.

Tabela 3. Środki wydatkowane przez Gminę Wyszkanie na realizację zadań publicznych we współpracy z III sektorem w latach 2018-2020

Charakterystyka realizowanych zadań	2018	2019	2020
W zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i	115 000 zł	117 000 zł	106 000 zł

dziedzictwa narodowego			
W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	429 220 zł	404 000 zł	371 000 zł
W zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego	20 000 zł	20 000 zł	30 000 zł
W zakresie turystyki i krajoznawstwa	9 000 zł	10 000 zł	Żadna z organizacji nie złożyła oferty w trybie art. 19a.
W zakresie prowadzenia uniwersytetu trzeciego wieku	10 000 zł	10 000 zł	12 000 zł
W zakresie porządku i bezpieczeństwa publicznego	155 000 zł	173 500 zł	201 000 zł
W zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym	215.855 zł	Brak ogłoszenia konkursu w ramach programu współpracy z NGO.	Brak ogłoszenia konkursu w ramach programu współpracy z NGO.
Łączne wydatki w danym roku	954 075 zł	734 500 zł	707 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy Gminy Wyszków z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - w latach 2018-2020.

W rozdziale II 13.6. opisano zadania publiczne zlecone podmiotom trzeciego sektora w latach 2018-2020 na podstawie ustawy o zdrowiu publicznym lub ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

II 8. 3. MŁODZIEŻOWA RADA MIEJSKA

Oprócz wspomnianej w poprzednim rozdziale Rady Seniorów Gminy Wyszków, innym **ciałem konsultacyjnym władz samorządowych jest Młodzieżowa Rada Miejska**, powołana na mocy Uchwały Nr XVI/65/2003 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 16 października 2003 roku. Rada jest reprezentacją młodych mieszkańców Gminy Wyszków - uczniów szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych mających swoją siedzibę na terenie Gminy Wyszków. Celem działania Rady jest upowszechnienie idei samorządowej wśród młodzieży oraz zwiększenie aktywności młodych ludzi w Gminie Wyszków.

Rada realizuje swoje cele poprzez:

- 1) opiniowanie projektów uchwał Rady Miejskiej w Wyszkanie regulujących sprawy istotne dla środowiska młodzieżowego oraz innych dokumentów i działań podejmowanych przez władze lokalne w sposób uwzględniający opinie i postulaty zgłaszane przez młodzież,
- 2) inicjowanie działań dotyczących życia młodych ludzi w gminie,

- 3) podejmowanie działań propagujących cele Rady, szczególnie w zakresie upowszechniania idei samorządowej,
- 4) inspirowanie i koordynowanie inicjatyw młodych ludzi,
- 5) prowadzenie działalności informacyjno–doradczej,
- 6) nawiązywanie współpracy z krajowymi oraz zagranicznymi organizacjami, których cele pokrywają się z celami Rady.

II 9. OCHRONA ZDROWIA

II 9. 1. PLACÓWKI SŁUŻBY ZDROWIA

Mieszkańcy Gminy Wyszaków mają zapewniony dostęp do świadczeń ochrony zdrowia, w tym do poradni specjalistycznych. Na terenie gminy działa 26 Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszakowie (szpital powiatowy).

II 9. 2. PROGRAM PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA

Na mocy uchwały Nr XXXI/312/16 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 29 grudnia 2016 r. przyjęto do realizacji Gminny Program Profilaktyki Zdrowotnej i Promocji Zdrowia na lata 2016 – 2020, stanowiący kontynuację założeń gminnego programu opracowanego na lata 2010 – 2015.

Program skierowany był do wszystkich mieszkańców Gminy Wyszaków. Jest to dokument, określający elementy polityki zdrowotnej gminy, wyznaczający kierunki działań w zakresie poprawy stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców przy uwzględnieniu rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia oraz priorytetów zdrowotnych określonych w przepisach prawa.

W ramach programu prowadzone były następujące zadania: realizacja akcji edukacyjnych o czynnikach ryzyka nowotworów i innych grup chorób; działania na rzecz upowszechniania zasad udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, działania na rzecz upowszechniania zasad zdrowego żywienia i zdrowego stylu życia; profilaktyka chorób układu krążenia i chorób nowotworowych; działania promujące świadome rodzicielstwo oraz edukacja przedporodowa. Wydrukowano poradnik z zakresu profilaktyki nowotworowej dla mężczyzn. Prowadzone były dyżury specjalisty, który udzielał konsultacji na temat profilaktyki układu krążenia – nikotynizmu. W ramach profilaktyki nowotworowej dla kobiet, przeprowadzono badania piersi u kobiet tzw. mammografię. W 2018r. przebadano 840 kobiet w wieku 50-69 lat, w 2019 roku 405 kobiet, w 2020 roku 655. W Gminie Wyszaków prowadzona jest Gminna

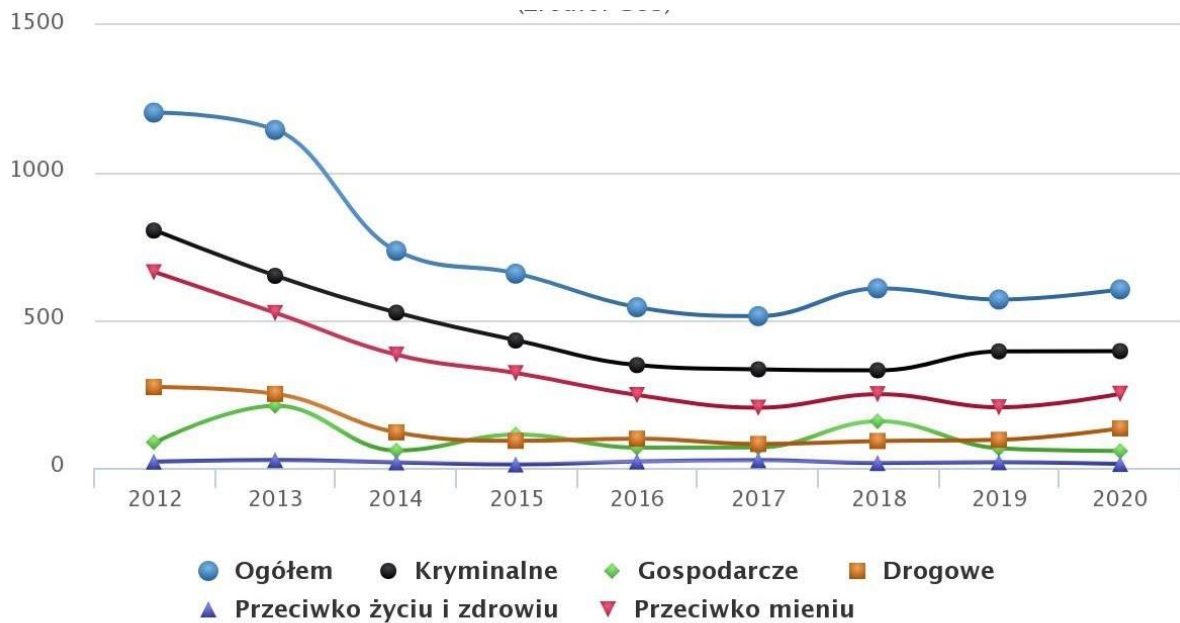
Szkoła Rodzenia. W latach 2019-2020 z bezpłatnej edukacji w tym zakresie skorzystało 124 osoby. Prowadzone były akcje krwiodawstwa, w latach 2019-2020 roku krew oddało 2 252 krwiodawców. Szkoły z Gminy Wyszków uczestniczyły w ogólnopolskim programie profilaktyki czerniaka. W latach 2018-2020 w zajęciach profilaktycznych wzięło udział 2 347 uczniów z klas 4-8.

Na mocy uchwały nr XXVII/335/21 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 28 stycznia 2021r. przyjęto program profilaktyki zdrowotnej Gminna Szkoła Rodzenia – program edukacji przedporodowej dla przyszłych rodziców w Gminie Wyszków. Celem głównym programu jest profesjonalne przygotowanie do świadomego rodzicielstwa, bezpiecznego odbycia ciąży, bezpiecznego i aktywnego porodu, położu, a także opieki nad noworodkiem/niemowlęciem w ramach gminnej szkoły rodzenia.

II 10. PRZESTĘPCZOŚĆ

W 2020 roku w oparciu o dane powiatowe w Gminie Wyszków stwierdzono 605 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,21 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Wyszków wynosi 71,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Wyszków najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,95 (wykrywalność 65%) oraz przeciwko mieniu - 6,31 (wykrywalność 46%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 3,37 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,44 (41%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,34 (84%).

Wykres 5. Przestępstwa stwierdzone w Gminie Wyszków (2012-2020)

www.polskawliczbach.pl

W poniższej tabeli przedstawiono, w jaki sposób kształtowała się liczba poszczególnych i wybranych typów czynów zabronionych, stwierdzonych na terenie Gminy Wyszaków w latach 2018-2020.

Cieszy stała tendencja spadkowa w liczbie odnotowywanych przypadków pobicia oraz fakt, że na przestrzeni ostatnich 3 lat nie stwierdzono w Gminie Wyszaków żadnych przypadków kradzieży kieszonkowej.

Niestety z drugiej strony widać stałą i wyraźną tendencję wzrostu przypadków kradzieży z włamaniem oraz kradzieży mienia.

Tabela 4. Stwierdzone przypadki wybranych przestępstw w Gminie Wyszaków w l. 2018-2020

	2018	2019	2020
Kradzież z włamaniem	83	100	130
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	0
Kradzież mienia	70	71	121
Pobicie	15	14	4
Uszkodzenie mienia	42	55	49
Inne – wypadki drogowe	59	67	52

Źródło: KPP Wyszaków

II 11. POMOC SPOŁECZNA

II 11.1. OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W WYSZKOWIE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości. Wspiera osoby i rodziny umożliwiając im zaspokojenie niezbędnych potrzeb i życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Podejmowane działania mają zmierzać do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Wyszków realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie, który działa w oparciu o powszechnie obowiązujące przepisy prawa i postanowienia Statutu, nadanego przez Radę Miejską w Wyszkanie na mocy Uchwały nr XXI/213/16 z dnia 12 maja 2016 r.

Zgodnie z § 3 ust. 1 Statutu, celem działania Ośrodka jest podejmowanie działań profilaktycznych, rozwojowych, uzupełniających i wspierających, zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Strukturę organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie stanowią:

1. Dyrektor,
2. Dział Księgowości,
3. Sekcja Świadczeń,
4. Dział Pomocy Środowiskowej i Usług,
5. Samodzielne stanowiska pracy,
6. Dział Świadczeń Rodzinnych,
7. Dom Dziennego Pobytu „SENIOR”,
8. Punkt Informacji Obywatelskiej,
9. Świetlica Środowiskowa w Skuszewie.

Na dzień 31.12.2020 r. ogółem w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 55 osób (53 etaty) w tym:

- Dyrektor - 1 osoba,
- Dział Księgowości - 4 osoby,
- Sekcja Świadczeń - 3 osoby,
- Dział Pomocy Środowiskowej i Usług - 24 osoby (w tym 22 osoby faktycznie wykonujące pracę),
- Samodzielne stanowiska pracy - 6 osób,
- Dom Dziennego Pobytu „Senior” - 2 osoby,
- Dział Świadczeń Rodzinnych - 15 osób (w tym: 13 osób faktycznie wykonujących pracę).

Personel OPS w Wyszkuwie stale podnosi swoje kwalifikacje zawodowe. W 2020 r. kadra Ośrodka uczestniczyła tylko w części z przewidzianych szkoleń, z uwagi na ograniczenia wywołane stanem epidemii Covid-19.

Tabela 5. Szkolenia w których uczestniczyli pracownicy OPS w Wyszkuwie w I. 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba szkoleń	80	118	46

Źródło: OPS w Wyszkuwie

II 11.2. RODZAJE ŚWIADCZONEJ POMOCY

Od 2018 r. wyraźnie maleje liczba rodzin, którym OPS w Wyszkuwie udzielił ogółem pomocy, czy w postaci świadczeń finansowych, niefinansowych czy pod postacią pracy socjalnej. W tym zmniejsza się też stale liczba rodzin korzystających ze świadczeń finansowych. Ogólna tendencja spadkowa zarysowuje się również w przypadku liczby rodzin, które są beneficjentami świadczeń finansowych z powodu problemów uzależnień.

Tabela 6. Rodziny korzystające z pomocy OPS w Wyszkuwie w I. 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem, którym udzielono pomocy finansowej, niefinansowej i w postaci pracy socjalnej	1399	1220	1091
Rodziny korzystające ze świadczeń finansowych	846	784	679
W tym rodziny korzystające ze świadczeń finansowych z powodu problemów uzależnień	39	44	28

Źródło: Opracowanie własne OPS w Wyszkuwie

W 2018 r. najczęściej przyznawano świadczenia niefinansowe, na drugim miejscu było świadczenie w postaci pracy socjalnej, a najrzadziej stosowaną formą pomocy były świadczenia pieniężne. Ten stan istotnie zmienił się w czasie, ponieważ już w 2020 r. dominują liczebnie świadczenia o charakterze pieniężnym, w dalszej kolejności jest praca socjalna oraz świadczenia niepieniężne.

Tabela 7. Rodzaje świadczeń udzielanych rodzinom przez OPS w Wyszkuwie w I. 2018-2020

	2018	2019	2020
Świadczenia niepieniężne dla rodzin	538	472	384

Świadczenia pieniężne dla rodzin	491	475	462
Świadczenie wyłącznie w postaci pracy socjalnej dla rodzin	553	436	412

Źródło: Opracowanie własne OPS w Wyszkanie

Długotrwała choroba jest zdecydowanie najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Wyszkanie w każdym z ostatnich trzech lat. Natomiast najrzadszą przyczyną pomocy zarówno w 2018, 2019, jak i w 2020 była bezradność opiekuńczo-wychowawcza w rodzinach wielodzietnych, co prowadzi do optymistycznego wniosku, że rodziny te w większości wypełniają prawidłowo swoje naturalne funkcje.

Pozytywnie należy też ocenić, że alkoholizm w latach 2018-2020 jest drugą w kolejności najrzadszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w Gminie Wyszaków.

Natomiast jeszcze bardziej pozytywnie trzeba ocenić fakt, że w ramach wszystkich kategorii ustawowych przyczyn udzielania pomocy społecznej, widać wyraźne tendencje spadkowe.

Analiza danych z lat 2018-2020 prowadzi do jednoznacznych wniosków, że zdecydowanie dominującą grupą odbiorców pomocy społecznej są osoby bierne zawodowo tj. niepracujące i niezarejestrowane jako osoby bezrobotne. Oznacza to, że OPS w Wyszkanie powinien rozważyć skupienie swojej uwagi na rozbudzaniu aktywnych postaw społecznych, życiowych i zawodowych wśród swoich klientów.

Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Wyszkanie w I. 2018-2020

		2018	2019	2020
Ubóstwo		431	352	249
Bezrobocie		170	152	130
Potrzeba ochrony macierzyństwa		55	56	48
Długotrwała choroba		472	490	421
Niepełnosprawność		402	376	298
Alkoholizm		39	44	28
Bezradność w spr. op.-wych.	Ogółem	160	157	134
	Rodziny wielodzietne	29	27	22
	Rodziny niepełne	109	106	92
Inne		84	39	0

Źródło: Opracowanie własne OPS w Wyszkanie

Liczba beneficjentów pomocy społecznej maleje w każdej z podanych grup wyróżnionych ze względu na aktywność zawodową. Najbardziej ta tendencja jest widoczna wśród osób pracujących.

Tabela 9. Struktura odbiorców pomocy społecznej w Gminie Wyszków ze względu na aktywność zawodową w I. 2018-2020

	2018	2019	2020
Pracujący	207	190	157
Bezrobotny	228	224	199
Bierny zawodowo	1311	1268	1090

Źródło: Opracowanie własne OPS w Wyszkanie

Liczba mieszkań komunalnych (w tym socjalnych) w zasobie Gminy Wyszków zmalała w porównaniu z rokiem 2018. Z roku na rok zmniejsza się również liczba wniosków złożonych ws. przyznania mieszkania komunalnego z zasobów gminy.

Wyraźnie na przestrzenie ostatnich trzech lat zmniejsza się również liczba oraz kwota przyznanych dodatków mieszkaniowych.

Tabela 10. Mieszkania komunalne i socjalne w Gminie Wyszków w I. 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	354	348	348
w tym liczba mieszkań socjalnych	56	56	48
Liczba oczekujących na mieszkania socjalne	47	65	34
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	62	41	31

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Wyszkanie

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe w Gminie Wyszków w I. 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Ilość dodatków mieszkaniowych	2221	2100	1861
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych (zł)	324 291	297 700	297 649

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Wyszkanie

II 11.3. ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY „SOTERIA”

Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA” w Wyszkanie od 01.08.2006r. do 31.12.2011r. funkcjonował w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkanie. Jako odrębna jednostka został powołany z dniem 1 stycznia 2012 roku na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 27.10.2011 r. Dom jest jednostką organizacyjną działającą w formie jednostki budżetowej.

Celem działalności Domu jest:

- 1) organizowanie oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 2) przeciwdziałanie izolacji społecznej poprzez utrzymywanie osoby przewlekle psychicznie chorej w jej naturalnym środowisku,
- 3) kształtowanie właściwych postaw społecznych poprzez integrację społeczną ze środowiskiem lokalnym.

Do podstawowych zadań Domu należy:

- 1) podtrzymywanie i rozwijanie u osób przewlekle psychicznie chorych umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- 2) organizowanie zajęć dostosowanych do stanu zdrowia, sprawności psychofizycznej i szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności,
- 3) pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Dom zapewnia oparcie społeczne dla osób z problemami psychicznymi poprzez świadczenie usług dostosowanych do szczególnych potrzeb tych osób. Aktywizuje (w miarę indywidualnych możliwości uczestników) poprzez rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym z pomocą różnego rodzaju treningów, warsztatów i terapii.

Dom tworzy kompleksowy lokalny system oparcia społecznego dla osób chorych psychicznie, poprzez rozwijanie i aktywowanie współpracy placówek służby zdrowia, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających na rzecz chorych psychicznie na terenie Gminy Wyszaków .

W Domu są realizowane treningi umiejętności społecznych, między innymi:

1. Trening funkcjonowania w codziennym życiu:
 - trening dbałości o wygląd zewnętrzny
 - trening nauki higieny
 - trening kulinarny

 - trening umiejętności praktycznych
 - trening umiejętności gospodarowania własnymi środkami finansowymi
2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym:
 - kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
3. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym:
 - rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami telewizyjnymi, Internetem,
 - udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
4. Poradnictwo psychologiczne,
5. Psychoedukacja,

6. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
7. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
8. Terapia ruchowa (zajęcia sportowe, turystyka, rekreacja, zabawy taneczne, choreoterapia, muzykoterapia, teatroterapia).

W zajęciach w Środowiskowym Domu Samopomocy „SOTERIA” uczestniczy średnio 38 osób.

II 12. WSPIERANIE RODZINY

II 12. 1. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Na mocy Uchwały Nr XXVII/330/21 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 28 stycznia 2021 r. przyjęto do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, który jest realizacją obowiązku nałożonego na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to ustawa nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny Programu to: tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Wyszaków w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka.

W programie przewidziano następujące cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
2. Rozwój konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy prawnej w zakresie prawa rodzinnego oraz dostęp do terapii i mediacji rodzinnych.
3. Rozwój usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych.
4. Działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i rodziców w tym promowanie właściwych postaw rodzicielskich poprzez uczestnictwo rodzin w projektach do nich kierowanych.
5. Rozwój placówek wsparcia dziennego.
6. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych i monitorowanie środowisk rodzinnych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji.

7. Stwarzanie rodzinom możliwości w organizowaniu grup wsparcia, samopomocowych mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

8. Współpraca z osobami, instytucjami i organizacjami pracującymi z dziećmi i rodzicami.

9. Podejmowanie wszechstronnych działań w kierunku powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Głównym realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie.

Z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny corocznie sporządzane jest sprawozdanie i przedstawiane Radzie Miejskiej.

II 12. 2. PROGRAM „WYSZKOWSKA KARTA RODZINY”

Począwszy od 2015 r. na mocy Uchwały Nr VIII/73/15 Rady Miejskiej w Wyszkanie z dnia 28 maja 2015 r. jest realizowany Program „Wyszowska Karta Rodziny”. Cele Programu to:

- Wzmacnianie i wspieranie kondycji finansowej rodzin wielodzietnych,
- Promowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych,
- Wzmacnianie więzi rodzinnych,
- Zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci z rodzin wielodzietnych poprzez ułatwienie dostępu do różnych dóbr i usług.

W 2018 r. wydano 670 Wyszowskich Kart Rodziny, w 2019 było to już 1.162, a w 2020 r. wydanych zostało 550 kart.

II 13. PROFILAKTYKA I PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM

II 13. 1. ROCZNE PROGRAMY GMINNE

Zgodnie art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119.) oraz art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050.) zadania własne Gminy Wyszaków w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania problemom uzależnień od alkoholu i środków odurzających, są realizowane w ramach uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Wyszkanie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszaków.

Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszaków na rok 2021 został przyjęty do realizacji na mocy uchwały nr XXV/297/2020 Rady Miejskiej w Wyszakowie z dnia 3 grudnia 2020 r.

Program adresowany jest głównie do:

- dzieci, młodzieży i ich rodziców,
- kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pedagogów,
- psychologów,
- pracowników organizacji pozarządowych,
- pracowników lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy,
- osób uzależnionych, pijących/używających szkodliwie i ryzykownie alkohol lub narkotyki oraz ich rodzin,
- osób doświadczających przemocy domowej oraz sprawców przemocy,
- pozostałej społeczności lokalnej.

Tabela 12. Wydatki Gminy Wyszaków na zadania w ramach profilaktyki i przeciwdziałania problemom uzależnień

		2018	2019	2020
Wydatki w ramach rocznego Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszaków	Zaplanowane	798 364,00 zł	811 991,00 zł	955 669,10 zł,
	Zrealizowane	725 017,14 zł	713 646,30 zł	632 449,46 zł
Wydatki na funkcjonowanie Świetlicy „Słoneczna”	Zaplanowane	252 471,00 zł	253 888,00 zł	276 252,00 zł
	Zrealizowane	225 918,99 zł	212 025,10 zł	196 941,93 zł
Środki, które wpłynęły do gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych		946 086,32 zł	928 199,50 zł	984 243,73 zł

Źródło: UM w Wyszakowie

Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 w Gminie Wyszaków realizowany jest przez Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Wyszakowie. Działania realizowane są we współpracy z: Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszakowie, instytucjami i służbami pracującymi w obszarze profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych

i przemocy oraz przeciwdziałania narkomanii, organizacjami pozarządowymi oraz parafiami znajdującymi się na terenie Gminy Wyszków.

Co roku rosną wydatki zaplanowane na realizację działań w ramach rocznych Gminnych Programów Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszków. Wyraźnie rosną również wpływy gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Stale maleją natomiast wydatki faktycznie zrealizowane w ramach corocznych projektów. Np. w 2020 r. wydano mniej o ponad 81 tys. zł. w porównaniu do roku poprzedniego. Różnica ta jest związana z wprowadzonym w marcu 2020 r. stanem epidemii na terenie całego kraju oraz wynikającymi z tego obostrzeniami. Te same wnioski dotyczą również wydatków na funkcjonowanie Świetlicy „Słoneczna”.

II 13. 2. GMINNY PUNKT PROMOCJI ZDROWIA I PROFILAKTYKI

Na terenie Gminy Wyszków działa Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki, mający swoją siedzibę przy ul. Gen. Józefa Sowińskiego 80 w Wyszkanie (budynek Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej). Na mocy podpisanych Porozumień Międzygminnych (z Gminą Brańszczyk, Somianka, Zabrodzie, Rząśnik, Długosiodło), Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki świadczy pomoc wszystkim mieszkańcom gmin Powiatu Wyszковского.

W Punkcie można skorzystać z pomocy psychologa, pedagoga, terapeuty uzależnień, i prawnika. Pomoc w Punkcie jest świadczona w formie indywidualnej i grupowej, jako porady, konsultacje oraz w ramach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i grupy korekcyjno-edukacyjnej dla osób stosujących przemoc. Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki jest czynny od poniedziałku do piątku głównie w godzinach popołudniowych i wieczornych.

Analiza dostępnych danych za lata 2018-2020 obrazuje, że wyraźnie wzrasta liczba konsultacji indywidualnych udzielonych zarówno mieszkańcom Gminy Wyszków, jak również pozostałym gmin Powiatu Wyszковского.

Oprócz danych liczbowych należy mieć na uwadze bardzo rozległy zakres merytoryczny pomocy, jaką zapewnia kadra Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki. Obejmuje on bowiem konsultacje dla osób uzależnionych od alkoholu, jak i pijących szkodliwie/ryzykownie lub nadużywających czy uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Zakres porad udzielanych w latach 2018-2020 dotyczy także sytuacji osób i rodzin współuzależnionych, z syndromem DDA, młodzieży eksperymentującej lub uzależnionej od substancji psychoaktywnych, a także osób doświadczających i stosujących przemoc czy w zakresie problemów prawnych, wychowawczych i rodzinnych.

Tabela 13. Pomoc Gminnego Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie w l. 2018-2020

	2018	2019	2020

Indywidualne konsultacje i beneficjenci	Liczba osób (ogółem)	275	241	232
	W tym beneficjentów z Gminy Wyszków	198	134	162
	Liczba konsultacji ind. (ogółem)	641	723	800
	W tym liczba konsultacji ind. dla mieszkańców Gminy Wyszków	493	527	619
Pomoc grupowa i beneficjenci	Liczba osób (ogółem)	28	22	13
	W tym beneficjentów z Gminy Wyszków	20	18	-
	Liczba porad grupowych (ogółem)	356	376	-
	W tym liczba porad grupowych dla mieszkańców Gminy Wyszków	247	326	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań Burmistrza Wyszkowa z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszków w latach 2018-2020.

II 13. 3. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszkanie działa na podstawie Zarządzenia nr 194/2007 Burmistrza Wyszkowa z dnia 25 października 2007 r.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

1. Opiniowanie wniosków dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej.
2. Dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń.
3. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego w tym:
 - a) inicjowanie rozmów motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, które zostały zgłoszone do Komisji w celu wszczęcia procedury mającej na celu nałożenie obowiązku leczenia odwykowego,
 - b) kierowanie na badania do biegłego celem wydania opinii o przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczniczego osobom, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują: rozkład pożycia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylanie się od pracy lub systematyczne zakłócanie spokoju i porządku publicznego.
 - c) kierowanie do sądów rejonowych wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązkowego poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczenia odwykowego.
4. Opiniowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz bieżącego monitorowania realizacji

zadań programu.

5. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

6. Wykonywanie zadań określonych w art.9a ust.3 i ust. 11 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz uczestniczenie w grupach roboczych.

7. Wykonywanie innych zadań określonych w art. 41 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, np. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące procedury nałożenia obowiązku leczenia odwykowego w latach 2018-2020. Z analizy zebranych informacji wynika, że **systematycznie i wyraźnie maleje liczba wniosków w sprawie nałożenia obowiązku leczenia odwykowego**. Dotyczy to wniosków składanych przez wszystkie uprawnione podmioty, z tym że od 2018 r. zdecydowanie przeważają liczebnie wnioski kierowane przez rodzinę lub inne osoby z najbliższego otoczenie osób nadużywających alkoholu. Należy przy tym zauważyć, że wiele spośród wniosków kierowanych jest przez rodziny, które zostały do tego zmotywowane przez KPP czy OPS, ponieważ to rodzina posiada najwięcej informacji o osobie pijącej.

Na przestrzeni lat 2018-2020 spada również liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Wyszkowie, co jest skorelowane ze zmniejszającą się liczbą wniosków wpływających do GKRPA.

Najczęstszą przyczyną zakończenia lub wstrzymania postępowania w danym roku ws. zobowiązania do leczenia odwykowego jest upływ ustawowego czasu na prowadzenie procedury (maks. 2 lata od nałożenia obowiązku leczenia odwykowego). Drugą najczęściej występującą przyczyną zakończenia procedury jest ukończenie terapii odwykowej, a na trzecim miejscu znalazła się okoliczność w postaci śmierci uczestnika postępowania.

Od 2018 r. wyraźnie maleje liczba przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjnych z osobami zgłoszonymi do GKRPA ws. podjęcia czynności mających na celu zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu. Liczba ogólnych posiedzeń GKRPA utrzymuje się za to na wyrównanym poziomie - pomiędzy 13 a 16 - każdego roku.

W 2020 r. drastycznie spadła liczba przeprowadzonych przez członków GKRPA kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Podczas gdy w 2019 r. było to 47 kontroli, to w roku 2020 zaledwie 5. Należy jednak mieć na uwadze panujący od marca 2020 r. na terenie całej Polski stan epidemii oraz związane z tym liczne i zmieniające się w czasie restrykcje np. co do przemieszczania się (*lockdown*, obowiązek kwarantanny, ograniczenia liczby klientów w sklepach w zależności od metrażu).

Tabela 14. Dane dotyczące procedury nałożenia obowiązku leczenia odwykowego w l. 2018-2020

L.P.	RODZAJ POSTĘPOWANIA	ILOŚĆ POSTĘPOWAŃ		
		2018	2019	2020

1.	Wnioski o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego w tym:	73	54	41
	- wnioski złożone przez rodzinę/znajomych osób nadużywających alkoholu	53	44	38
	- wnioski złożone przez Komendę Powiatową Policji w Wyszkanie	14	0	1
	- wnioski złożone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie	0	1	0
	- wnioski złożone przez Sąd Rejonowy w Wyszkanie	6	9	2
2.	Wnioski skierowane do Sądu Rejonowego w Wyszkanie w tym:	50 (w tym: 4 wnioski z 2017r.)	39 (w tym: 5 wniosków z 2018r.)	44
	- wnioski o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego	31	18	21
	- wnioski o kontynuację procedury mającej na celu nałożenie obowiązku leczenia odwykowego	19	21	23
3.	Postępowania zakończone/wstrzymane w danym roku (w tym wnioski o leczenie z lat poprzednich) – stan odpowiednio na 31.12.2018/2019/2020r. w tym:	107	66	63
	- ze względu na ukończenie terapii odwykowej	7	6	3
	- ze względu na zgon uczestnika postępowania	2	5	5
	- ze względu na brak diagnozy uzależnienia od alkoholu	7	1	1
	- ze względu na upływanie ustawowego czasu na prowadzenie procedury (max. 2 lata od nałożenia obowiązku leczenia odwykowego)	91	54	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań Burmistrza Wyszkania z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszkanie w latach 2018-2020.

Tabela 15. Działalność GKRPA w Wyszkanie w I. 2018-2020

L.P.	NAZWA	2018	2019	2020
1.	Posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	13	16	13

2.	Rozmowy interwencyjno-motywacyjne z osobami zgłoszonymi do GKRPA (liczba sporządzonych protokołów).	262	185	172
3.	Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	83	47	5
4.	Udział w posiedzeniach grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”	380	384	312

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań Burmistrza Wyszkowa z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyszków w latach 2018-2020.

II 13. 4 PRZESTĘPCZOŚĆ NA TERENIE GMINY ZWIĄZANA Z UŻYCIEM ALKOHOLU I ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

Pozytywnie należy odnieść się do danych, zgodnie z którymi od 2018 r. na terenie Gminy Wyszków nie stwierdzono żadnego przestępstwa popełnionego przez osobę nieletnią będącą pod wpływem środków odurzających, ani nie zatrzymano do wytrzeźwienia żadnej osoby poniżej 18 r. ż.

Ponad dwukrotnie zmalała liczba odnotowanych przypadków zakłócania porządku publicznego.

Niestety, z drugiej strony należy zwrócić szczególną uwagę na znaczny wzrost liczby kierowców prowadzących pojazdy na drodze publicznej, będąc w stanie nietrzeźwości. Od 2018 wyraźnie wzrasta również liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.

Tabela 16. Wybrane przestępstwa na terenie Gminy Wyszków w I. 2018-2020

	2018	2019	2020
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	114	142	196
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	17	29	19
Zakłócanie porządku publicznego	42	32	16
Podejmowanie czynności zawodowych pw. alkoholu	2	10	2

Wypadki pw. alkoholu	2	8	2
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pw. środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia (ogółem)	63	70	101
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Źródło: KPP w Wyszkanie

II 13. 5. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ ŚWIETLICA „SŁONECZNA”

W celu wsparcia rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta (również w odniesieniu do burmistrza i prezydenta miasta). Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd.

W latach 2018-2020 placówki wsparcia dziennego na terenie Gminy Wyszaków prowadzone były w formie:

- **opiekuńczej – Świetlica Środowiskowa TPD przy parafii Św. Wojciecha**
- **specjalistycznej i opiekuńczej – Świetlica „Słoneczna”.**

Mając na względzie jak ważnym elementem jest propagowanie idei tworzenia oraz rozwoju już istniejących ośrodków wsparcia dziennego, kontynuowane były działania w istniejących placówkach wsparcia dziennego. Systematycznie program placówek poszerzany był o nowe atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży. **W czasie realizacji Gminnego Programu w latach 2018-2020 Świetlica Środowiskowa TPD przy Parafii Św. Wojciecha dysponowała w 2018 i 2019r. średnio 25 miejscami, w zajęciach przeciętnie uczestniczyło 17 dzieci. W roku 2020 miejsc z placówki było 23, w zajęciach uczestniczyło średnio 11 dzieci.**

Świetlica „Słoneczna” w Wyszkanie w roku 2018 dysponowała 70 miejscami, przeciętnie w zajęciach uczestniczyło 23 dzieci. W roku 2019 miejsc było średnio 55, średnia ilość uczęszczających dzieci wyniosła 21, w roku 2020 miejsc było

40 a uczęszczających dzieci 18. Mniejsza ilość miejsc w placówkach i mniejsza ilość uczęszczających do nich dzieci w 2020r. spowodowana była stanem epidemii w kraju.

Ponadto w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Świetlica Środowiskowa w Skuszewie, która jest miejscem spotkań dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów. Do świetlicy w 2018 r. uczęszczało 17 dzieci, 2019 r. 16 dzieci a w 2020 r. 12 dzieci. Do wszystkich świetlic na przestrzeni lat 2018-2020 uczęszczało średnio 150 dzieci.

W związku ze stanem epidemii spowodowanej wirusem SARS-Cov2 działalność świetlic została zawieszona w okresach 16.03.2020 - 24.05.2020 r. oraz 24.10.2020 - 21.12.2020r., w pozostałym czasie działalność świetlic prowadzona była w reżimie sanitarnym.

Ponadto w każdej szkole na terenie Gminy Wyszaków funkcjonuje świetlica szkolna, która jest ważnym wsparciem dla rodzin pracujących. Dzieci podczas pobytu na świetlicy mogą liczyć na pomoc w odrobieniu prac domowych czy też na pomoc w nadrobieniu nieprzyswojonego materiału.

II 13. 6. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE W LATACH 2018-2020

W latach 2018-2021 Gmina Wyszaków realizowała następujące cele:

1. Ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu/uzależnienia poprzez:

a) Zwiększenie wiedzy społeczeństwa lokalnego na temat ryzyka szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu.

b) Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat możliwości przeciwdziałania zjawisku wynikającego ze spożywania alkoholu, sposobów reagowania i uzyskania pomocy oraz wzmacnianie postaw abstynenckich wśród mieszkańców.

c) Poprawę funkcjonowania osób uzależnionych od alkoholu/pijących szkodliwie w tym zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

d) Ograniczenie zjawiska naruszania prawa związanego ze spożywaniem alkoholu w tym: prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu, zakłócania porządku publicznego, sprzedaży alkoholu nieletnim.

2. Ograniczenie problemów rodzinnych związanych z alkoholem, w tym zjawiska przemocy w rodzinie.

a) Zwiększenie świadomości, dostępności oraz jakości oferowanej pomocy dla osób współuzależnionych, DDA, osób doświadczających przemocy w związku z problemem alkoholowym oraz osób, które pod wpływem alkoholu stosują przemoc oraz poprawa funkcjonowania tej rodziny.

b) Zwiększenie dostępności pomocy dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą.

3. Ograniczenie zjawiska picia alkoholu i używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

a) Zmiana i wzmocnienie zasad społecznych oraz postaw osób dorosłych sprzeciwiających się picie alkoholu oraz używaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

b) Zwiększenie kompetencji wychowawczych i zawodowych rodziców, pracowników oświaty oraz osób pracujących w obszarze: profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

c) Zmniejszenie liczby młodzieży pijącej alkohol i upijającej się, używającej innych substancji psychoaktywnych, w tym:

- Odracanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej;
- Zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu i używania substancji psychoaktywnych;
- Wzmocnienie umiejętności kształtujących u młodego człowieka postawy abstynenckie (alkohol, narkotyki).
- Prowadzenie działań interwencyjnych wobec ucznia będącego pod wpływem alkoholu/narkotyków na terenie szkoły.

II 14. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

II 14. 1. PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Na mocy Uchwały Nr XXXI/318/16 Rady Miejskiej w Wyszowie z 29 grudnia 2016 r. przyjęto do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021.

Cel główny to: przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie Gminy Wyszów. Cel główny jest realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Interdyscyplinarną współpracę służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie Karty”.

2. Zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony dla osób doznających przemocy w rodzinie.

3. Zwiększenie skuteczności działań motywacyjno-interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

4. Podniesienie skuteczności działań służb świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

5. Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy.

6. Działania edukacyjne skierowane do osób dorosłych służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

7. Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Gminy Wyszaków wobec zjawiska przemocy.

Z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie corocznie sporządzane jest sprawozdanie i przedstawiane Radzie Miejskiej.

II 14. 2. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Na podstawie art. 9a ust. 1-9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Gmina Wyszaków podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym.

W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wchodzi przedstawiciele:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszakowie,
- Komendy Powiatowej Policji w Wyszakowie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wyszakowie,
- oświaty na szczeblu gminnym i powiatowym,
- publicznych i niepublicznych jednostek ochrony zdrowia działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
 - organizacji pozarządowej z terenu Gminy Wyszaków działającej w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny liczy 18 osób i działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszakowie, który zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną.

II 14. 3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA OBSZARZE GMINY

Od roku 2018 małą, ale jednak, tendencję zwykłą widać w liczbie interwencji policyjnych podjętych w sprawie przemocy w rodzinie. Stale rośnie również liczba osób małoletnich czyli poniżej 18 r.ż., które są obecne podczas interwencji domowej.

Tabela 17. Dane Policji nt. przypadków przemocy w rodzinie na terenie gm. Wyszaków (2018-2020)

	2018	2019	2020

Liczba interwencji Policji (ogółem)	1367	1551	1568
Liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie	139	147	153
Liczba małoletnich obecnych podczas interwencji	14	26	29

Źródło: KPP w Wyszkanie

Zgodnie z danymi OPS i Zespołu Interdyscyplinarnego, od 2018 r. **widać niewielką tendencję malejącą w odnotowywanych przypadkach osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięta przemocą w rodzinie.** W roku 2018 było to łącznie 159 osób, w 2019 r. – 154 osoby, a w 2020 r. – 155 osób. Jak widać, trwający od marca 2020 roku stan epidemii nie wpłynął znacząco na obniżenie, ani podwyższenie liczby mieszkańców Gminy Wyszaków, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięci przemocą w rodzinie.

Ofiarami przemocy domowej zdecydowanie najczęściej padają kobiety w wieku 18-67 lat, choć i w tym zakresie rysuje się niewielka tendencja spadkowa. Natomiast w pozostałych grupach wiekowych jest zauważalna tendencja rosnąca – co widoczne jest zwłaszcza w przypadku niepełnoletnich. **Od 2018 r. z roku na rok coraz więcej dzieci i niepełnoletniej młodzieży zostaje prawdopodobnie dotknięta przemocą w rodzinie w Gminie Wyszaków** (2018 - 25 osób, 2019 - 30 osób, 2020 - 31osób). Nie sposób też nie zauważyć przypadków, w których to mężczyźni stają się ofiarą przemocy domowej.

Bardzo niepokoi fakt, że zwiększyła się liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W 2020 r. było to 139 osób, a w 2018 r. – 131 osób. W tym zakresie zdecydowanie dominują mężczyźni w wieku 18-67 lat. W latach 2018-2020 odnotowano marginalne, pojedyncze przypadki osób niepełnoletnich lub po 67 r.ż., które są podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie.

Przedstawione dane z Policji, OPS i Zespołu Interdyscyplinarnego zdecydowanie uzasadniają zintensyfikowanie działań w zakresie profilaktyki i redukcji skali zjawiska przemocy domowej.

Tabela 18. Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w l. 2018-2020

Rok	Płeć	Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie				Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
		Ogółem	Do 18 r.ż.	18-67 r.ż.	Od 67 r.ż.	Ogółem	Do 18 r.ż.	18-67 r.ż.	Od 67 r.ż.
2018	kobiety	125	11	111	3	9	0	9	0
	mężczyźni	34	14	17	3	122	1	117	4
	kobiety	108	14	85	9	14	0	14	0

2019	mężczyźni	46	16	25	5	102	2	97	3
2020	kobiety	120	14	100	6	18	4	14	0
	mężczyźni	35	17	16	2	121	1	118	2

Źródło: OPS/Zespół Interdyscyplinarny.

W poniższej tabeli zostały przedstawione dane na temat występowania w Gminie Wyszków wybranych czynów karalnych przeciwko rodzinie i opiece. Analizie poddano dane z lat 2018-2020. Omawiane przypadki są skryminalizowane na podstawie art. 190 i przepisów Rozdziału XXVI ustawy z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444, 1517 ze zm.).

Tabela 19. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece w Gminie Wyszków w l. 2018-2020

		2018	2019	2020
Znęcanie się nad rodziną	Sprawy wszczęte	31	30	42
	Przestępstwa stwierdzone	31	30	42
	Sprawy zakończone	31	30	42
Groźba karalna	Sprawy wszczęte	13	19	23
	Przestępstwa stwierdzone	13	19	23
	Sprawy zakończone	12	19	23
Rozpijanie małoletniego	Sprawy wszczęte	0	0	0
	Przestępstwa stwierdzone	0	0	0
	Sprawy zakończone	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	Sprawy wszczęte	3	6	4
	Przestępstwa stwierdzone	3	6	4
	Sprawy zakończone	3	6	4

Źródło: KPP w Wyszkanie

Zwraca uwagę przyrost od 2018 r. w liczbie stwierdzonych przestępstw znęcania się nad rodziną oraz przestępstw w postaci groźby karalnej.

Cieszy fakt, że w rozpatrywanym czasokresie nie wszczęto, ani nie stwierdzono żadnego przypadku karalnego rozpijania osoby małoletniej, co rzecz jasna nie musi oznaczać, że takie sytuacje nie mają w ogóle miejsca.

Spośród analizowanych przestępstw, najrzadziej w Gminie Wyszków jest odnotowywane karalne uchylanie się od alimentów. Niemniej w tym zakresie widać niską, ale jednak wzrostową tendencję.

II 15. ZASOBY GMINY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na terenie Gminy Wyszków działa wiele instytucji i podmiotów, dzięki którym samorząd realizuje rozliczne działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA”
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszkanie,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Wyszkanie,
- Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie,
- Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Monar w Wyszkanie
- Komenda Powiatowa Policji w Wyszkanie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie,
- Sąd Rejonowy w Wyszkanie (w tym: Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Wyszkanie),
- Placówki wsparcia dziennego, Pedagogzy Ulicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyszkanie oraz placówki oświatowe,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wyszkanie,
- Grupy wsparcia, grupy samopomocowe AA,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy „Drogowskaz”,
- Organizacje pozarządowe oraz parafie na terenie Gminy Wyszków.

III. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

III 1. GRUPA BADANA

Od czerwca do sierpnia 2021 r. na zlecenie Gminy Wyszaków przeprowadzono badania w społeczności lokalnej obejmujące diagnozę problemów społecznych występujących w populacji dorosłych mieszkańców gminy, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych.

Badania miały charakter ankiety papierowej oraz internetowej i obejmowały mieszkańców Gminy Wyszaków, dorosłych i nieletnich. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu dorosłych mieszkańców wzięło udział 1452 osoby, w tym **872 mężczyzn i 580 kobiet**. Wśród sprzedawców napojów alkoholowych grupa badana wynosiła 50 osób i stanowiło ją 38 kobiet (76%) i 12 mężczyzn (24%), zaś wśród uczniów łącznie 1496 osób, z czego 1100 uczniów z klas 6-8 szkół podstawowych i 396 ze szkół ponadpodstawowych.

W dalszych podrozdziałach przedstawiono wnioski uzyskane z przeprowadzonych badań. Szczegółowa Diagnoza problemów społecznych stanowi osobny dokument i jest umieszczona jako załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

III 2. DOROŚLI - PODSUMOWANIE BADAŃ

- Za **najistotniejsze problemy społeczne** w opinii mieszkańców należy uznać przede wszystkim **smog (87%), brak poczucia bezpieczeństwa publicznego (86%), uzależnienia (81%), brak dostępu do lekarzy specjalistów (81%), bezrobocie (79%) oraz długotrwała i ciężka choroba (77,5%), bieda i ubóstwo (78%)**. Za najmniej istotne w tym kontekście problemy ankietowani uznali **bezdarność (68,5%), bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia domu, izolacja osób starszych, (po 71%), wielodzietność i problemy rodzin niepełnych (72%) oraz przestępczość (74%)**.
- **Niepokojącym wydaje się fakt, że ponad połowa (łącznie 51%) badanych swoją inicjację alkoholową przeszła jako osoby nieletnie**. Należy tutaj jednak mieć na uwadze, że owa inicjacja nie zawsze, a nawet rzadko oznaczała „**picie alkoholu**”, ale tylko jego spróbowanie.
- Niewątpliwie pozytywnym faktem jest, że **ponad dwie piąte badanych (42%) sięga po alkohol tylko kilka razy w roku, a ponad jedna szóstka (15%) to abstynenci**. Prawie jedna czwarta (27,5%) przyznaje, że pije alkohol „kilka razy w miesiącu”, niemal jedna dziesiąta, 11,5%, - „raz w tygodniu”, a 3,5% - kilka razy w tygodniu. **Wobec powyższych wyników można postawić tezę, że większość badanych sięga po alkohol okazjonalnie, niemniej jest spora grupa osób, które spożywają alkohol kilka razy w miesiącu lub częściej**.

- **Mieszkańcy Gminy Wyszaków w zdecydowanej większości prezentują konstruktywne postawy wobec picia alkoholu tj. o niskim poziomie ryzyka i jeszcze mniejszym, jeśli chodzi o uzależnienie, po uwzględnieniu częstotliwości picia.** Społeczność najczęściej pije alkohol sporadycznie lub kilka razy w miesiącu, najczęściej w ilościach 1-2 lub 3-4 standardowych porcji alkoholu.
- **Zdecydowana większość respondentów (89%) nie wie, gdzie może się zgłosić osoba uzależniona od alkoholu.** Spośród zaledwie 11%, którzy wiedzą, najczęściej wymienianą odpowiedzią był „OPS”, GKRPA i grupa AA.
- 2% osób przyznało, że zdarzyło się im chociaż raz **kierować pojazdem pod wpływem alkoholu.** Z kolei prawie **jedna dziesiąta kobiet (9%)** przyznała, że **wypiła alkohol w czasie ciąży.** Biorąc pod uwagę, że picie alkoholu jest bardzo niebezpieczne dla zdrowia i życia nienarodzonego dziecka, powyższy wynik świadczy o konieczności po stronie Gminy Wyszaków w prowadzeniu szerokiej kampanii informacyjnej wśród kobiet, zwłaszcza młodych dziewczyn, o ryzyku związanym z piciem alkoholu w ciąży. Ponadto jest wskazane prowadzenie kampanii edukacyjnej na temat niebezpieczeństwa prowadzenia pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu.
- Można uznać, że **mieszkańcy Gminy Wyszaków w większości prezentują stosunkowo konstruktywne postawy wobec spożywania alkoholu, z zastrzeżeniem, że zdecydowana większość ulega złudnemu przekonaniu, że alkohol zawarty w „słabszych” napojach jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w napojach wysokoprocentowych.**
- **Dwie trzecie badanych (67%) nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”.** Jeszcze **więcej osób (71,5%) nie zgadza się, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.** Prawie cztery piąte pytanym (79,5%) uważa, że **osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** **Przytłaczająca większość badanych (94%) zaprzecza, jakoby picie alkoholu pomagało ludziom w ich trudnych sytuacjach życiowych, a jeszcze więcej, aby picie nawet niewielkich ilości alkoholu przez kobiety w ciąży było bezpieczne (97,5%), oraz, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.** **Ponad trzy czwarte osób (77%) nie zgadza się, iż sprzedaż alkoholu powinna być zakazana w godzinach nocnych.**
- Większość z ankietowanych osób dorosłych spróbowało po raz pierwszy papierosa **przed ukończeniem 18 roku życia (łącznie 45%). Należy zatem uznać, że wiek inicjacji nikotynowej dla mieszkańców Gminy Wyszaków jest w sumie dość niski.** Powinno to skłonić odpowiednie organy do wzmożenia działań informacyjnych, zwłaszcza w szkołach, na temat szkodliwości palenia papierosów.
- Nieco bardziej optymistycznie sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o **obecny stosunek ankietowanych do palenia papierosów.** Prawie dwie piąte z nich **w ogóle nie pali** obecnie papierosów czy e-papierosów. Okazyjnie pali prawie jedna szósta, a odsetek

nałogowych palaczy papierosów przekracza jedną czwartą, a e-papierosów – jedna szósta. Z powyższego wynika, że **mieszkańcy Gminy Wyszków w dużym stopniu mają problem z uzależnieniem od nikotyny, bo w sumie niemal połowa z nich (45,5%) pali papierosy regularnie.**

- **Powyższe wyniki świadczą o tym, że mieszkańcy Gminy Wyszków nie wykazują się wysoką świadomością szkodliwości palenia papierosów, zarówno tradycyjnych jak i e-papierosów, a ich kontakt z nikotyną niejednokrotnie przetożył się na nałóg nikotynowy.**
- **W ankiecie zapytano mieszkańców Gminy Wyszków o reakcje, obserwacje i przekonania wynikłe z okresu trwania pandemicznej izolacji społecznej. Zdecydowana większość, bo 80% badanych przyznała, że ich nastrój w czasie izolacji społecznej pogorszył się, a w przypadku prawie jednej szóstej (18%), nie zmienił się. Tylko 2% stwierdziło, że w tym czasie ich nastrój się poprawił. Powyższe wyniki świadczą o tym, że większość mieszkańców gminy nie radziła sobie pod względem psychicznym z tym trudnym czasem izolacji społecznej.**
- **Większość badanych (łącznie 51%) zaobserwowała negatywne zmiany w zachowaniu dziecka w okresie izolacji społecznej wynikłej z powodu obostrzeń zarządzonych w obliczu epidemii, z czego jedna trzecia twierdzi, że dziecko stało się apatyczne i wycofane, a ponad jedna szósta, że dziecko stało się bardziej agresywne. Z powyższego wynikałoby, że warunki izolacji społecznej w okresie epidemii negatywnie wpłynęły na zachowanie się sporej grupy dzieci w większości rodzin w Gminie Wyszków.**
- **Niemal jedna szósta ankietowanych (14%) zaobserwowała wzrost spożycia alkoholu w swoim środowisku przez okres trwania pandemii, co może świadczyć o tym, że przynajmniej podobny odsetek dorosłych mieszkańców szukał w alkoholu ucieczki od problemów, jakie narosły w wyniku pandemii i społecznej izolacji.**
- **W pytaniu o reakcje i refleksje związane z epidemią koronawirusa widać wyraźną przewagę negatywnych stanów i uczuć wśród ankietowanych. Trzy czwarte z nich przyznało, że obawiali się, że stracą w tym czasie pracę, a niemal tyle samo bało się o zdrowie i życie swoje i swojej rodziny. Aż 87% skarży się, że miało w tym czasie ograniczony dostęp do lekarzy, a ponad trzy czwarte (78%) izolowało się od znajomych i rodziny, co dodatkowo mogło wpłynąć na fakt, że prawie dwie trzecie badanych (65%) doświadczało wówczas stanów depresyjnych. W związku z powyższym nie dziwi fakt, że aż 94,5% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że należy zwiększyć dostępność do wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla mieszkańców. Jednak już mniej osób, bo w sumie 72,5%, podziela opinię, że należy prowadzić warsztaty, zajęcia profilaktyczne, kampanie społeczne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców. Wynika z tego, że mieszkańcy Gminy Wyszków większą potrzebę i skuteczność działań dostrzegają w dostępności**

do wsparcia psychologicznego i terapeutycznego niż w samych kampaniach społecznych czy warsztatach profilaktycznych, które niemniej jednak są popierane przez niemal trzy czwarte z nich. **Te wnioski powinny zostać uwzględnione przy planowaniu strategii walki ze skutkami pandemii na poziomie społecznym i psychologicznym.**

- Zdecydowana większość (80%) badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające, ale ponad jedna dziesiąta (11,5%) zna od 2 do 5 osób, zaś 5,5% - 1 osobę. **W sumie więc, jedna piąta (20%) ankietowanych zna osoby przyjmujące narkotyki lub dopalacze, co sugerowałoby, że problem uzależnienia od tego rodzaju substancji psychoaktywnych jest w Gminie Wyszków na stosunkowo niepokojącym poziomie.** Możliwe jednak, iż ten odsetek jest mniejszy, gdyż niewykluczone jest, że osoby na które wskazywali ankietowani powtarzały się w ich odpowiedziach wielokrotnie. Nie możemy jednak stawiać takiej tezy kategorycznie, gdyż nie znamy środowiska, w którym ankieta była przeprowadzana. ponieważ była ona anonimowa.
- W zasadzie nikt z mieszkańców nie wie (98%), gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. **Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się przede wszystkim marihuana i haszysz (10%), a dalej w takim samym stopniu (po 5%) dopalacze i amfetamina oraz leki dla odurzenia (3,5%).**
- W subiektywnej ocenie przebadanych mieszkańców **zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo (45%) i dość rzadkie (34%),** a ponad jedna piąta (21%) określa je w sumie jako bardzo i dość powszechne.
- W przeciwieństwie do hazardu dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów, telefonów czy Internetu w środowisku lokalnym są znacznie bardziej niepokojące. **Łącznie aż 87,5% respondentów uważa, że tego typu uzależnienie jest powszechne,** a tylko 12,5% ocenia je jako zjawisko rzadkie. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu zrównoważonego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii, a także alternatywnych metod spędzania czasu.
- Prawie trzy czwarte **respondentów (71%)** deklaruje, iż **nie ma w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy w rodzinie;** tylko 8% taki fakt potwierdza, a ponad jedna piąta (21%) nie jest co do tego pewna, choć **ma takie podejrzenia.**
- Niepokojącym jest fakt, że **zdecydowana większość mieszkańców (86%) nie wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.**
- W przypadku **opinii na temat przemocy w rodzinie, przytłaczająca większość (84%) respondentów zgadza się, że główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.** Odmiennego zdania jest niemal jedna szósta (16%) badanych. **Jeszcze większa część**

(94%) **nie zgadza się, iż przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego. Najwięcej osób (95%) potwierdza, iż z przemocą mamy do czynienia nie tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.** Prawie tyle samo osób sprzeciwia się twierdzeniu, że **przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, do której nikt nie powinien się wtrącać** - 94,5%. Podobna ilość osób zgadza się, iż **policja powinna interweniować w sprawach rodzinnych** (94%). Niewiele mniej, bo 91% ankietowanych nie zgadza się z opinią, że **przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego**, a podobny odsetek osób (89%) potwierdza, że **osobą doznającą przemocy w rodzinie może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

- Widzimy zatem, że **zdecydowana większość respondentów ma podobne poglądy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i brak tutaj jest opinii, spośród zaproponowanych w ankiecie, które wyraźnie dzieliłyby to środowisko.** Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy Wyszków nie przejawia postaw charakterystycznych dla modelu wychowania opartego na przemocy, pozwalając jednocześnie na ingerencję policji czy innych osób na przypadki przemocy w rodzinie.
- Ankietowani zostali zapytani również o kwestie trudności wychowawczo-opiekuńczych. W pytaniu wielokrotnego wyboru o **przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego** najczęściej osób wskazało na **przemoc w rodzinie (45%) i długotrwałą / ciężką chorobę (41%),** oraz w mniejszym stopniu: bezrobocie (37%), uzależnienia (31%) i wielodzietność (30%). Pozostałe odpowiedzi znalazły się poniżej **średniej wskazań** wynoszącej **30%**. Co znaczące, mniej niż jedna czwarta wskazała tutaj ubóstwo (23%) czy niskie umiejętności wychowawcze (21%).
- w pytaniu o opinie respondentów na temat możliwych działań, które poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi / rodzicielskimi **średnia wskazań** przy tym pytaniu wielokrotnego wyboru wyniosła **30%** i powyżej tego poziomu znalazły się takie propozycje jak: **większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (44%), zwiększenie oferty działań instytucji wspierających rodzinę (35%), praca socjalna w środowisku i profilaktyka i terapia uzależnień (po 33%).**
- W pytaniu wielokrotnego wyboru o **przyczyny braku podejmowania aktywności zawodowej** średnia wskazań wyniosła **22%** i powyżej niej znalazły się kolejno takie odpowiedzi jak: **korzystanie z pomocy socjalnej (33%), bierność zawodowa (32%), niekorzystne warunki zatrudnienia (29%), postęp technologiczny (26%) oraz brak dostępu do wykształcenia (25%).** Na granicy średniej wskazań (22%) znalazła się odpowiedź „brak nowych miejsc pracy”, co sugerowałoby, że to brak ofert pracy nie jest istotną przyczyną bezrobocia w Gminie Wyszków.
- W pytaniu o **najczęstsze przyczyny pozostawiania młodych Polaków bez pracy** średnia wskazań wyniosła **21%** i powyżej niej uplasowały się takie odpowiedzi jak: **brak doświadczenia zawodowego (36%), brak odpowiednich ofert pracy (35%), sytuacja**

rodzinna (25%), **niskie lub nieodpowiednie kwalifikacje zawodowe** (25%) oraz **oczekiwania pracodawców** (23%). Powyższe wyniki wykazują niezgodność z wynikami z poprzedniego pytania, gdzie tylko 22% wskazało brak nowych miejsc pracy, jako możliwą przyczynę bezrobocia w Gminie Wyszków. Wobec powyższego należałoby doprecyzować, że ów **brak nowych miejsc pracy dotyczy przede wszystkim ludzi młodych**, a nie ludzi w średnim wieku i starszych

- **Prawie dwie trzecie badanych (64%) nie jest przekonana, że podnoszenie kwalifikacji zawodowych przekłada się na wzrost poziomu życia.** Świadczyłoby to, iż rynek pracy w Gminie Wyszków, czy szerszej w województwie, nie jest jeszcze przystosowany do należytego wykorzystywania i doceniania umiejętności osób wysokokwalifikowanych lub też, że uczelnie dostarczające owe wysokie kwalifikacje / wykształcenie nie dostosowują należycie swojego programu kształcenia do wymogów obecnego rynku pracy.
- W kontekście pytań o bezrobocie zapytano mieszkańców o **przyczyny popadania w ubóstwo**. Powyżej **średniej wskazań wynoszącej 32%** ulokowały się następujące odpowiedzi: **niezaradność życiowa** (54%), **uzależnienia** (48%), **niechęć do pracy** (41%), **rozpad rodziny** (34%). Co ciekawe, poniżej średniej wskazań znalazła się odpowiedź „niepełnosprawność” (26%), co sugerowałoby, że lokalny rynek pracy jest znacznej mierze dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- W pytaniu o **problemy osób starszych** powyżej średniej wskazań wynoszącej **35%** ulokowały się następujące odpowiedzi: **samotność, izolacja społeczna** (58,5%), **choroby wieku podeszłego** (51%) oraz **mała liczba placówek wspierających osoby starsze** (37%).
- W pytaniu o problemy osób niepełnosprawnych powyżej **średniej wskazań wynoszącej 30%** znalazły się następujące odpowiedzi: **brak akceptacji w środowisku społecznym** (43%) **bariery architektoniczne** (43%), **izolacja społeczna** (42%), **brak dostosowanych ofert pracy** (39%), a także **utrudniony dostęp do opieki medycznej** (37%). Widzimy zatem, że wspólnym problemem, przed jakim stoją osoby starsze i niepełnosprawne często izolacja społeczna, co można też rozumieć jako wykluczenie społeczne.
- **Większość badanych nie miała nigdy bezpośredniej styczności z osobami niepełnosprawnymi (pracownikami) w miejscu pracy** (59%). Ponad jedna czwarta (w sumie 26%) potwierdziła taki kontakt, a mniej niż jedna szósta (15,5%) nie jest tego pewna
- Mieszkańcy Gminy Wyszków zostali zapytani o ich opinie na temat **głównych barier, jakie istnieją w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**. Powyżej średniej wskazań sięgającej **29%** znalazły się takie odpowiedzi jak: **brak dostosowanych stanowisk pracy** (48%), **brak doświadczeń w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** (43%), **wysokie koszty dostosowania miejsc pracy** (36,5%), oraz **opór organizacyjny przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami uprzywilejowanych, jeśli chodzi o dłuższe urlopy i krótszy czas pracy** (33%).

- w pytaniu o **najefektywniejsze finansowe formy wsparcia w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** wynik powyżej średniej wskazań rzędu **34%** zanotowały następujące odpowiedzi: : **zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami (43%), dofinansowanie do wynagrodzeń dla pracowników z niepełnosprawnościami (38%), refundacja kosztów szkolenia pracowników z niepełnosprawnościami (36%) oraz możliwość zmniejszenia składki na PFRON dzięki zatrudnieniu osoby z niepełnosprawnościami (36%).**
- **Wszyscy badani widzą potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz ograniczania problemów społecznych.** W pytaniu wielokrotnego wyboru najczęściej (blisko połowę) poparcia zdobyły trzy propozycje: **tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy (59%), wspieranie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (50%) oraz tworzenie warunków do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży) (48%).** **Najmniej poparcia** zdobyła propozycja **rozwoju działalności jednostek organizacji pomocy społecznej (33%).** Powyższe wyniki pokazują, że ankietowani w znaczącej większości postrzegają **skuteczną profilaktykę problemów społecznych** w lepszej organizacji rynku pracy czy wspieraniu organizacji pozarządowych walczących z wykluczeniem społecznym niż we wspieraniu działalności jednostek organizacji pomocy społecznej.

III 3. SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH – PODSUMOWANIE BADAŃ

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie Wyszków są właściciele i pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Wyszków.

Grupa badana wynosiła 50 osób i stanowiło ją 38 kobiet (76%) i 12 mężczyzn (24%).

Prawie wszyscy respondenci (94%) to **pracownicy** badanego punktu sprzedaży alkoholu, a tylko 6% to **właściciele**. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła **40,5 lat**.

- **Niemal dwie trzecie (64%) sprzedawców napojów alkoholowych nie zgadza się, że alkohol zawarty w piwie oraz winie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce, przy czym ponad połowa z tej grupy (36%) uważa tak w sposób zdecydowany. Świadczy to**

o stosunkowo średnim poziomie ich świadomości na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

- **Większość ankietowanych (52%) nie zgadza się, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.** Jeszcze więcej respondentów, bo dwie trzecie (66%) zaprzecza, aby osoby pijące alkohol zagrażały bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku, z czego 46% jest o tym przekonane w stopniu „zdecydowanym”. Świadczyłyby to o stosunkowo wysokiej kulturze picia alkoholu wśród mieszkańców Gminy Wyszaków.
- **Zdecydowana większość badanych (88%) zaprzeczyła jakoby osoby poniżej 18 roku życia miały łatwy dostęp do kupna alkoholu,** z czego niemal trzy czwarte (74%) stwierdziło to w sposób „zdecydowany”. **Ankietowani jednogłośnie² (100%) odrzucili poglądy mówiące, iż prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne (100% „zdecydowanie”), że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu (100% „zdecydowanie”), oraz że alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia (98% „zdecydowanie”).** Nieznacznie mniej osób (98%) zaprzecza jakoby picie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych (90% „zdecydowanie”) i nie zgadza się z postulatem, aby gmina zakazała nocnej sprzedaży alkoholu (98%).
- **Ponad trzy czwarte sprzedawców (80%) nie zgadza się, że dorośli kupują alkohol nieletnim, jednak potwierdza to jedna piąta badanych (20%). Ogromna większość (88%) nie zgadza się z opinią, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.**
- **Należy stwierdzić, że sprzedawcy napojów alkoholowych w znaczącej większości przyjmują konstruktywne postawy wobec spożywania alkoholu, z zastrzeżeniem, że ponad jedna trzecia ulega złudnemu przekonaniu, że alkohol zawarty w „słabszych” napojach jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w napojach wysokoprocentowych.**
- **Ponad trzy czwarte (76%) badanych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Wyszaków deklaruje, że z sytuacją próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia spotyka się kilka razy w roku. Natomiast 15% twierdzi, że zdarza się im to tylko kilka razy w miesiącu, zaś 6%, że w ogóle. Wyniki te pokazują, że według sprzedawców napojów alkoholowych stosunkowo rzadko dochodzi do prób zakupu alkoholu przez osoby nieletnie w Gminie Wyszaków.**
- **Ponad trzy piąte sprzedawców (62%) twierdzi, że kilka razy w roku zdarzają się u nich przypadki spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży. Zdecydowana większość sprzedawców (94%) zaprzecza, by w ciągu ostatnich 3 miesięcy miały miejsce jakiegokolwiek nieprzyjemne sytuacje związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu, a wszyscy**

² Uwzględniając odpowiedzi „zdecydowanie nie zgadzam się” i „raczej nie zgadzam się”.

jednogłośnie zaprzeczają, by w tym okresie z tego powodu trzeba było wzywać policję lub straż miejską.

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim pokazuje, że **niemal wszyscy** sprzedawcy (98%) deklarują, że **nigdy nie sprzedali alkoholu osobom, co do których miały wiedzę, że są nieletnie**. Tylko 2% nie jest tego pewna.
- W przypadku **wątpliwości**, co do wieku kupujących alkohol, zaledwie 14% **zawsze** sprawdza dokumenty potwierdzające wiek, a **często** czyni tak 80% osób, zaś **rzadko** – 6%. **W sumie więc w przypadku wątpliwości większość sprzedawców zazwyczaj dopełnia obowiązku sprawdzenia wieku kupujących alkoholu, jednak tylko mniej niż jedna piąta czyni to zawsze.**
- W związku z powyższym należy przyjąć, że **sprzedawcy w znaczącej większości wykazują się czujnością i asertywnością podczas sprzedaży alkoholu oraz wiedzą (nie wyłączając prawnej) z zakresu konsekwencji wynikających ze sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia**. Dla podtrzymania a nawet poprawy obecnego stanu uzasadnione wydaje się prowadzenie dalszej kampanii na rzecz większej samodyscypliny sprzedawców i asertywności w przestrzeganiu zakazów prawnych w kwestii sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. **Tym bardziej, jeżeli weźmiemy pod uwagę wyniki uzyskane od ankietowanych uczniów na temat subiektywnej oceny dostępności alkoholu. Okazuje się bowiem, że ponad połowa uczniów SPP (57%) deklaruje, iż nie ma większych problemów z kupnem alkoholu lub jest to dla nich wręcz bardzo łatwe. Młodszy uczniowie mają z tym większy problem; ale wciąż dla ponad jednej czwartej z nich (27%) jest to raczej lub bardzo łatwe. Za trudne lub bardzo trudne uważa to 29% starszych uczniów i 39% ich młodszych kolegów. Jedna trzecia młodszych uczniów przyznaje, że nie ma zdania w tej kwestii (34%), podobnie jak tylko 14% ich starszych kolegów. Może to sugerować, że tylko ta część uczniów nigdy nie próbowała kupować alkoholu lub nie koleguje się z tym, którzy takie próby podejmowali**
- **Zdecydowana większość ankietowanych (86%) uznaje, że kontrola sprzedaży alkoholu w ich miejscowości funkcjonuje dobrze**, przy czym niemal trzy czwarte, iż „raczej dobrze”.
- **Ponad trzy czwarte sprzedawców (78%) nie zauważyła wzrostu sprzedaży alkoholu w okresie pandemii koronawirusa. Taką tendencję wzrostową dostrzegło jednak niecała jedna czwarta (22%) badanych.** Potwierdza to zatem częściowo **wynik z badań mieszkańców gminy** mówiący, że prawie jedna dziesiąta mieszkańców zauważyła wzrost spożycia alkoholu w swoim środowisku w okresie trwania epidemii.

Celem przeprowadzonych badań była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku uczniowskim, w szczególności obejmujących zagadnienia związane:

- z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- z przemocą w szkole,
- z traktowaniem uczniów niepełnosprawnych,
- z uzależnieniem od hazardu,
- profilaktyką uzależnień,
- z cyberprzemocą,
- z uzależnieniami od środków przekazu i nowych technologii,
- z samopoczuciem w czasie pandemii,
- z nauczaniem zdalnym,
- z organizacją i spędzaniem czasu wolnego,
- ze wsparciem psychologicznym,
- z poszukiwaniem pracy przez młodych ludzi.

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych z klas 6-8 i uczniowie ze szkół ponadpodstawowych.

Tabela 20. Liczebność grup badanych

Szkoły Podstawowe (kl. 6-8)	1100
Szkoły Ponadpodstawowe (SPP)	396
ŁĄCZNIE	1496

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska

w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

Gdziekolwiek w tekście jest używane określenie „starsi uczniowie” odnosi się to do uczniów szkół ponadpodstawowych, zaś określenie „młodszy uczniowie” – do uczniów kl. 6-8.

- **Zdecydowana większość uczniów lubi swoją klasę i czuje się w niej bardzo lub raczej dobrze. Najbardziej pozytywne opinie o swojej klasie panują wśród starszych uczniów.**
- Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że **inicjację alkoholową** ma za sobą: 28% badanych uczniów klas młodszych i 64% uczniów klas starszych. Najczęściej deklarowaną **okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły ponadpodstawowej są spotkania ze znajomymi** i z rodziną, która to kolejność odwraca się w przypadku ich młodszych kolegów: spotkania z rodziną (52%), ze znajomymi (20%). Należy tutaj zaznaczyć, że kategoria „rodzina” jest dość szeroka i w samej ankiecie nie została doprecyzowana. Może zatem dotyczyć nie tylko rodziców i rodzeństwa, ale także bliższego i dalszego kuzynostwa. Niemniej dane te potwierdzają tendencję zaobserwowaną w badaniach ogólnopolskich, przytoczonych wyżej, a mianowicie, że często za inicjację alkoholową nieletnich stoi osoba dorosła.
- Wynik wśród starszych uczniów zdaje się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. **Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy.** To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Zwróćmy ponadto uwagę, że **alkohol to substancja, do której uczniowie mają dostęp o wiele prostszy, niż do narkotyków i dopalaczy.** Jego spożywanie jest również dużo bardziej tolerowalne i traktowane niejednokrotnie jako nieodłączny element tradycji oraz kultury. W związku z tym należy prowadzić kampanie informacyjne i wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączając je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączyć w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień

oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądaných u rodziców oraz pozostałych mieszkańców gminy. **Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków**, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiało młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność różnego rodzaju zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.

- Młodszy uczniowie **najczęściej pili** tylko **kilka razy w życiu** (kl. 6-8 – 46%; SPP – 8%), lub mieli tylko jednorazowy kontakt z alkoholem (kl. 6-8: 30, SPP: 22%). Za to **część starszych uczniów** najczęściej pije alkohol **rzadziej niż raz w miesiącu** (SPP – 42%, kl. 4-8: 10%) lub wciąż sięga po trunki alkoholowe kilka razy w miesiącu (SPP – 23%, kl. 6-8: 8%).
- **Najpopularniejszym trunkiem wśród starszych i młodszych uczniów jest piwo i wódka**
- Alarmujący jest wynik wskazujący, że **ponad połowa uczniów SPP nie ma większych problemów z kupnem alkoholu lub jest to dla nich wręcz bardzo łatwe. Młodszy uczniowie mają z tym większy problem.**
- **Inicjację nikotynową ma za sobą ponad jedna trzecia uczniów klas SPP**, w przeciwieństwie do ich kolegów z klas 6-8, z których do tej pory 15% zapaliło papierosa. Zgodnie z przewidywaniami, odsetek inicjacji nikotynowej rośnie wraz z wiekiem. **Są to wyraźnie mniejsze wskazania niż w przypadku inicjacji alkoholowej.**
- **Najczęściej wskazywaną przez tych uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi**, a także na dyskotecę.
- Bardzo niepokoi fakt, że wśród starszych uczniów **obecnie pali papierosy połowa uczniów (50%)**, a wśród młodszych **ponad jedna trzecia (36%)**, z czego spora część pali **regularnie** (w sumie SPP: 23%, kl. 6-8: 16%), a większość (SPP: 27%, kl. 6-8: 20%) **pali papierosy od czasu do czasu.**
- Przy ocenie łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów uczniowie w większości uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe. **Natomiast łącznie prawie jedna trzecia starszych uczniów stwierdziła, że jest to bardzo lub raczej trudne, i podobnego zdania było trzy piąte ich młodszych kolegów.**
- Wyniki badań wskazują, że 6% uczniów z klas SPP i 2% najmłodszej młodzieży miało kontakt z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami. Zarówno starsi

jak i młodszy uczniowie jako okoliczności inicjacji najczęściej wskazywali **spotkanie ze znajomymi**, a starsi dodatkowo dyskotekę.

- Większość uczniów, którzy mieli kontakt z narkotykami, przyznała, że w sumie przyjmowała je tylko kilka razy w życiu. **Starsi uczniowie w większości przyjmują narkotyki lub dopalacze sporadycznie lub kilka razy w miesiącu, zaś część ich młodszych kolegów jest już wyraźnie uzależniona od narkotyków, gdyż bierze je prawie codziennie.**
- Wszyscy uczniowie, mający do tej pory kontakt z narkotykami, przyznali się do przyjmowania wielu rodzaju substancji psychoaktywnych, w tym przede wszystkim **marihuany i amfetaminy**, które to substancje dominują wśród starszych uczniów. Największa różnorodność pod tym względem panuje wśród młodszych uczniów.
- Warto zaznaczyć, że młodzi ludzie w Gminie Wyszaków w większości przyjmują konstruktywne postawy. Mają świadomość szkodliwości alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Jednakże **mocno da się zauważyć obecny wśród dzieci, zwłaszcza młodszych uczniów, mit o mniejszej szkodliwości napojów niskoprocentowych np. piwa niż wódki. Takie przekonanie żywi w sumie 44% uczniów SPP i aż 63% uczniów kl. 6-8.**
- Większość uczniów raczej i zdecydowanie nie zgadza się, że alkohol pozwala się wyluzować i zapomnieć o smutkach. **Jednakże przeciwnego zdania jest ponad jedna trzecia uczniów z kl. 6-8 i niemal połowa z SPP. Bardziej pozytywne wyniki przynosi pytanie o szkodliwość alkoholu, zgadza się z tym ponad trzy czwarte młodszych i starszych uczniów. Znakomita większość wszystkich ankietowanych (ponad trzy czwarte) widzi możliwość dobrej zabawy na imprezie bez alkoholu.**
- **Znacząca większość uczniów, zwłaszcza młodszych, odrzuca także pogląd mówiący, iż normalnym jest, że osoby w ich wieku pija regularnie alkohol, gdyż warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę. Prawie wszyscy uczniowie mają zatem świadomość, że spożywanie przez nich regularnie alkoholu nie jest normalnym sposobem na zabawę.**
- Większość uczniów nie zgadza się z opinią jakoby palenie papierosów było modne w ich szkole. **Tutaj widzimy tendencję, iż palenie papierosów jest modniejsze w starszych niż młodszych klasach.**
- Podobnie jak w przypadku picia alkoholu, **uczniowie w znakomitej większości odrzucają pogląd, że normalnością jest, iż młodzi ludzie próbują narkotyków i dopalaczy, gdyż wszystko jest dla ludzi.**
- Na pytanie o **samopoczucie w porównaniu z okresem sprzed pandemii** najwięcej uczniów z klas 6-8 odpowiedziało, że ich nastrój się nie zmienił, a co zastanawiające więcej osób odpowiedziało, że ich nastrój się poprawił niż że się pogorszył.

- Uczniowie dostrzegają pewne **plusy nauczania zdalnego**, wśród których wyróżniają się takie jak: brak konieczności dojazdów do szkoły i noszenia plecaka oraz możliwość szybkiego sprawdzenia w Internecie, jeśli się czegoś nie wie. Mimo to, uczniowie skarżą się też na słabe strony nauczania zdalnego, głównie na: **brak kontaktów z kolegami i koleżankami na przerwach, problemy z łączem internetowym, ból oczu od patrzenia w monitor, trudności w skupieniu się na lekcjach oraz brak bezpośredniego kontaktu a nauczycielem.**
- Mimo wskazanych minusów, **spora część uczniów, zwłaszcza starszych, zgadza się, aby w przyszłości niektóre zajęcia były prowadzone on-line**, a niektóre w szkole (SPP: 47%, kl. 6-8: 35%). **Zdecydowanie sprzeciwia się temu około jedna trzecia uczniów, a ok. jedna piąta**, w tym więcej uczniów młodszych niż starszych, **popiera całkowicie naukę zdalną.**
- Prawie **dwie trzecie wszystkich uczniów miało obawy przed powrotem do szkoły** po okresie nauki zdalnej. **Obawy te dotyczyły przede wszystkim sprawdzania ich rzeczywistej wiedzy w drodze kartkówek, sprawdzianów i ustnych odpowiedzi.** Może to oznaczać, że nauka zdalna nie przygotowuje uczniów należycie do wykazywania się swoją wiedzą publicznie na forum klasy i w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem. Rodzi to pytania o rzeczywisty stan ich wiedzy nabytej w trybie nauczania zdalnego i o psychologiczne umiejętności prezentacji swojej wiedzy w innym niż dom środowisku.
- W kontekście uzależnień i zjawiska przemocy w szkole zapytano uczniów także o to czy rodzice poruszają z nimi ten temat oraz jak postrzegają kontakt z psychologiem. Widzimy, że większość **rodziców częściej rozmawia ze swoimi dziećmi na temat alkoholu niż narkotyków.**
- **Zdecydowana większość uczniów nie czuje obecnie potrzeby korzystania ze wsparcia psychologa.** Jeszcze więcej uczniów **nie uważa, że korzystanie ze wsparcia psychologa jest powodem do wstydu.**
- Niemal dwie trzecie starszych uczniów uważa, że **uczniowie z niepełnosprawnościami wcale nie są traktowani gorzej przez innych uczniów**, a taki fakt potwierdza prawie jedna piąta młodszych uczniów. Prawie jedna piąta starszych uczniów i jedna trzecia młodszych nie ma zdania w tej sprawie. Wynika stąd, że **w znaczącej większości uczniowie z niepełnosprawnościami w Gminie Wyszaków nie są dyskryminowani przez innych uczniów ze względu na swoją niepełnosprawność.**
- **Większość starszych uczniów nie ma problemu z przemocą w szkole**, jednak dotyka ona niemal połowę młodszych uczniów. Kilka razy w roku przytrafia się to 19% uczniów kl. 6-8 i 8% z SPP. Z kolei kilka razy w miesiącu czy kilka razy w tygodniu cierpi z tego powodu ok. jedna dziesiąta uczniów kl. 6-8 (odpowiednio 10% i 9%). Codziennie z tym problemem boryka się 8% uczniów z kl. 6-8 i 3,5% z SPP. **Widzimy więc, że wraz**

z wiekiem zjawisko przemocy w szkołach w Gminie Wyszaków słabnie, jeśli chodzi o jego częstotliwość.

- Połowa lub więcej uczniów deklaruje, że nigdy nie doznała przemocy, przy czym najwyższy odsetek notowany jest tutaj wśród starszych uczniów. **Przemoc fizyczna występuje znacznie częściej wśród młodszych niż starszych uczniów**, a w obu przypadkach przemoc **psychiczna przeważa nad fizyczną**. **Widać tutaj pewną tendencję większej obecności przemocy psychicznej nad fizyczną wśród starszych uczniów**. Wskazuje to na potrzebę szerszych kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat identyfikacji przemocy psychicznej w szkołach. Ponadto, otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolny system przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w który powinno się włączać rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako sposobu rozwiązania codziennych problemów.
- Jeśli chodzi o **zagrożenia związane z uzależnieniem od mediów** to najwięcej **uczniów spędza przed komputerem od 2 do 3 godzin**, a najmłodszych do 1 godziny. **Na skrajnych wartościach tej skali plasują się z jednej strony młodszy, którzy dominują w grupie uczniów spędzających przed komputerem 4-5 godzin i więcej niż 5 godzin dziennie, a z drugiej strony – starsi, których 28% spędza przed komputerem do 1 godziny, a 20% w ogóle nie korzysta z komputera** w porównaniu z 1% w kl. 6-8. Wyniki te niekoniecznie mają związek z większą samodyscypliną starszych uczniów, co raczej może być spowodowane popularnością urządzeń mobilnych również posiadających dostęp do Internetu.
- **Najwięcej młodszych uczniów spędza czas przed komputerem na portalach społecznościowych** i przy **grach komputerowych**, które z kolei okazały się najwyższym wynikiem dla ich **starszych** kolegów. Młodszy uczniowie równie często spędzają czas przed komputerem na forach i komunikatorach internetowych. Widać, że we wszystkich opcjach korzystania z komputera przeważają młodszy uczniowie.
- **Około jedna dziesiąta uczniów deklaruje, że brak dostępu do Internetu byłby dla nich czymś normalnym**, ale dla **niemal połowy** trochę by im go brakowało. **Dla mniej niż jednej czwartej uczniów brak dostępu do Internetu oznaczałby jednak odczuwalny dyskomfort**. **Brak dostępu do Internetu byłby tragedią dla nieco mniejszej części starszych i młodszych uczniów**. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

- Z badań wynika, że to głównie młodsi uczniowie spotykają się z przemocą w sieci. **37% młodszych uczniów doświadczyła osobiście w przestrzeni internetowej zjawiska *hatingu***, nazywanego potocznie „hejtowaniem”, a w przypadku starszych uczniów ten odsetek sięga jednej trzeciej i jest on taki sam jak w przypadku zjawiska **otrzymywania wiadomości z przezwiskami, obelgami**. Najczęstszym przykrym zdarzeniem, z jakim spotykają się uczniowie w sieci jest udostępnianie ich prywatnej wiadomości innej osobie – dotyczy to dwie piąte uczniów. **Powyższe dane wskazują na konieczność uświadamiania uczniów o niebezpieczeństwach wynikających z „hejtowania”, o nierzadko poważnych skutkach psychologicznych dla ofiar takiego rodzaju przemocy, oraz konsekwencjach prawnych dla ich sprawców.**
- Uzyskane dane uzasadniają konieczność prowadzenia zdecydowanych działań w kierunku edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, w tym w szczególności: rozwijania świadomości prawnej, także w dziedzinie ochrony danych osobowych, stalkingu, zniesławień, oszustw, cyberprzemocy, kradzieży tożsamości; polepszenia umiejętności rozpoznawania i reagowania na ryzykowne sytuacje; upowszechniania informacji na temat zasad bezpieczeństwa podczas edukacji zdalnej; promowania aktywnego i *offline* stylu spędzania czasu wolnego.
- **Co niepokojące, więcej młodszych niż starszych uczniów z Gminy Wyszków korzystało z internetowych gier „na pieniądze”,** aż 21% z kl. 6-8 i 16% z SPP. Może to dziwić, bo do prowadzenia takich gier potrzebny jest dostęp do karty kredytowej lub innych elektronicznych form płatności, co z kolei sugerowałoby, że dzieci grają w takie gry za zgodą i z pomocą osób dorosłych.
- W odpowiedziach na pytanie o **liczbę rówieśników, z którymi najczęściej kontaktują się młodzi ludzie** rozkład odpowiedzi dla obu kategorii uczniów jest niemal podobny. Najczęściej wskazywanymi odpowiedziami było: „z 2-3 osobami” (kl. 6-8: 42%, SPP: 48%), „z więcej niż 5 os.” (kl. 6-8: 30%, SPP: 26%), oraz „tylko z najbliższym przyjacielem/przyjaciółką” (kl. 6-8: 19%, SPP: 15%).
- **Najwięcej rodziców starszych uczniów wie zwykle, gdzie ich pociechy spędzają swój wolny czas** (23% „zawsze”), a rodzice młodszych dzieci - wiedzą to w prawie takim samym stopniu „zawsze” (23%) jak i „czasami” (25%).
- **Na pytanie o ilość wartościowych propozycji spędzania wolnego czasu w okolicy** prawie jedna trzecia lub więcej wszystkich uczniów odpowiada twierdząco, że jest „dużo fajnych propozycji”. Jeśli chodzi o możliwości uatrakcyjnienia oferty spędzania wolnego czasu dla młodych ludzi w Gminie Wyszków, to najczęściej odpowiedzi wszystkich uczniów przychyła się do **rozbudowy parków i terenów zielonych** oraz do **zwiększenia ilości obiektów sportowych (boisk i pływalni)**. Starsi uczniowie przychylają się także do poszerzenia **propozycji wolontariatów**. Wśród własnych propozycji (kl. 6-8 – 8%, SPP – 10%) częstym pomysłem była budowa **skate parku** , „parku z ławkami” czy kręgielni.

- **Większość uczniów Gminy Wyszków, ponad dwie trzecie młodszych i połowa starszych, posiada jakąś swoją pasję i zainteresowania**, przy czym - i jest to niepokojąca konstatacja – zainteresowanie rozwijaniem własnego hobby, choć nieznacznie, ale maleje wraz z wiekiem.
- Większość badanych uczniów za **najlepsze metody poszukiwania pierwszej pracy** uważa: poprzez kontakty z rodziną i znajomymi, przeglądanie ogłoszeń internetowych oraz samodzielne składanie podań o pracę.
- Większość uczniów jest zdania, że o **otrzymaniu atrakcyjnej pracy w największym stopniu decydują: doświadczenie zawodowe** i posiadane wykształcenie, a dalej – znajomości i układy oraz znajomość języków obcych.
- Wśród **najczęstszych przyczyn pozostawania młodych Polaków bez pracy** uczniowie wymienili przede wszystkim: **niskie lub nieodpowiednie kwalifikacje zawodowe, brak doświadczenia zawodowego**, bezskuteczne poszukiwanie pracy, kontynuacja nauki oraz brak odpowiednich ofert pracy.
- Powyższe wyniki **świadczą o tym, że w większości uczniowie mają zdrowe i konstruktywne, choć niespecjalnie wyidealizowane, podejście do zdobywania zawodu**. Na podstawie ich odpowiedzi można sądzić, że w większości mają oni już teoretyczną wiedzę na temat skutecznych dróg zdobywania zawodu i metod poszukiwania swojej pracy.

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

IV 1. MISJA I CELE STRATEGICZNE GMINY

Misja Gminy Wyszków w zakresie rozwiązywania problemów społecznych brzmi:

„Gmina Wyszków prowadzi spójną i kompleksową politykę społeczną mającą na celu podniesienie jakości życia społeczności lokalnej”.

Aby wcielić w życie przyjętą misję, zostały sformułowane **cztery nadrzędne cele strategiczne.**

W dalszej kolejności, każdemu z założonych celów strategicznych przyporządkowano szczegółowe cele operacyjne oraz kierunki działań i wskaźniki monitoringowe. Wskazano również jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów operacyjnych oraz jednostki partnerskie.

W ramach każdego celu strategicznego przygotowano również prognozę zmian spodziewanych wskutek wdrożenia działań objętych niniejszą Strategią.

IV 2. CELE OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI I PROGNOZA ZMIAN

Tabela 21. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskaźnikami ich realizacji

I CEL STRATEGICZNY	
Budowa systemu wspierania rodziny	
I CEL OPERACYJNY	
Przeciwdziałanie występowaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz ulepszenie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom z potrzebą ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności, problemami opiekuńczo - wychowawczymi oraz znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, w tym objęcie	<ul style="list-style-type: none">• liczba rodzin, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,• liczba rodzin/dzieci, które skorzystały

<p>dożywianiem wszystkich dzieci, które tego wymagają,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Zapewnienie dostępu do bezpłatnego specjalistycznego poradnictwa dla rodzin (porady prawne, pedagogiczne, psychologiczne), 3. Wspieranie rodzin zagrożonych kryzysem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez asystenta rodziny, 4. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, 5. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, 6. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, 7. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i wieloprotblemowych, 8. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, 9. Wspieranie działań prowadzonych przez instytucje samorządowe, placówki oświatowe, organizacje społeczne i osoby fizyczne na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, 10. Realizowanie programów wspierania rodziny, 11. Organizowanie porad i warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, 12. Organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych, 13. Zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie wymagających interwencji oraz podejmowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz rozwiązywania trudności w rodzinach, 14. Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań mających na celu niwelowanie własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej, mediacji rodzinnej, 15. Dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz odbudowywania odpowiedniego środowiska 	<p>z pomocy w formie dożywiania,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności, • liczba rodzin, która skorzystała z poradnictwa specjalistycznego, • liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objętych wsparciem asystentów rodziny, • liczba rodzin, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu zgodnie z obowiązującymi normami społecznymi, w tym liczba rodzin, które zakończyły pozytywnie współpracę z asystentem rodziny, • liczba zatrudnionych asystentów rodziny, • liczba rodzin pracująca z rodzinami wspierającymi, • liczba rodzin wspierających, • liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej, • liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, • liczba dzieci, które skorzystały z wypoczynku letniego, • liczba dzieci, które skorzystały z placówek wsparcia dziennego, • liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia i grupach samopomocowych, • liczba rodzin/osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, które skorzystały z pomocy w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych, alimentacyjnych i „Za życiem”.
---	---

<p>wychowawczego pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej,</p> <p>16. Udzielanie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, wsparcia zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych, alimentacyjnych i „Za życiem”,</p> <p>17. Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomaganie rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych, kształtowania właściwych postaw rodzicielskich</p> <p>18. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin,</p> <p>19. Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami i rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk wywołujących potrzebę ubiegania się o pomoc.</p>	
<p>II CEL OPERACJNY</p> <p>Profilaktyka, przeciwdziałanie i eliminowanie problemu przemocy w rodzinie</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji rodzin w których występuje przemoc poprzez pracę socjalną i prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, 2. Interdyscyplinarna współpraca służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie karty”, 3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego i socjalnego, 4. Pomoc i ochrona osób doznających przemocy w rodzinie, w tym stworzenie możliwości organizowania grup wsparcia oraz grup samopomocowych, 5. Prowadzenie działań motywacyjno-interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym możliwość uczestnictwa w grupie korekcyjno-edukacyjnej, 6. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży mających na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy, 7. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dorosłych służących wzmacnianiu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin/osób, których główną przyczyną korzystania z pomocy finansowej i niefinansowej jest przemoc w rodzinie, • liczba procedur „Niebieskie Karty”, • liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i grup roboczych, • liczba powołanych grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, • liczba osób doznających przemocy w rodzinie która skorzystała z poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego; • liczba osób, które uczestniczyły w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie i grupach samopomocowych, • ilość osób stosujących przemoc w rodzinie w rozmowach interwencyjnych w ramach prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”, • liczba osób stosujących przemoc, które skorzystały z indywidualnych konsultacji i programu korekcyjno-edukacyjnego, • liczba interwencji domowych z powodu zgłoszenia przypadku przemocy w rodzinie, • liczba wszczętych i zakończonych spraw o przestępstwo znęcania się (art. 207 k.k.) oraz liczba przestępstw stwierdzonych, • liczba wydanych przez sądy/policję/ŻW nakazów natychmiastowego opuszczenia

<p>8. Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących przemocy w rodzinie,</p> <p>9. Współpraca z mediami lokalnymi w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie,</p>	<p>lokalu i zakazów zbliżania się do niego – na podstawie przepisów tzw. „Ustawy Antyprzemocowej”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsięwzięć i wydarzeń informacyjno-edukacyjnych, programów profilaktycznych oraz konkursów na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • liczba i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych.
<p>III CEL OPERACYJNY</p> <p>Profilaktyka i przeciwdziałanie cyberprzemocy oraz innym zagrożeniom ze strony nowoczesnych technologii dla życia rodzinnego i społecznego</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<p>1. Promowanie modelu aktywnego spędzania czasu wolnego poza korzystaniem z nowoczesnych technologii,</p> <p>2. Działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne adresowane do wszystkich grup wiekowych na temat zagrożeń związanych z użytkowaniem i nadużywaniem nowoczesnych technologii, w tym cyberprzemocy, oszustw internetowych, hatingu, stalkingu, kradzieży danych i uzależnień behawioralnych,</p> <p>3. Upowszechnianie informacji na temat BHP pracy i edukacji zdalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów, akcji i kampanii informacyjnych oraz profilaktyczno-edukacyjnych, • liczba opracowanych materiałów promocyjno-edukacyjnych, • liczba osób objętych działaniami.
<p>Prognoza zmian w związku z realizacją celu strategicznego nr I</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa funkcjonowania rodzin poprzez kompleksowe wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • Wzrost wiedzy na temat prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich, • Poszerzenie oferty i dostępności do wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, • Zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży w czasie wolnym od nauki poprzez rozwijanie zainteresowań i zdobywanie nowych umiejętności, • Pogłębienie świadomości społecznej w zakresie rozpoznawania zjawiska przemocy w rodzinie oraz adekwatnego reagowania na nie, • Zredukowanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz związanych z tym problemów, • Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ryzyka związanego z korzystaniem z Internetu i innych nowoczesnych technologii komunikowania oraz zapobiegania tym zagrożeniom. 	
<p>II CEL STRATEGICZNY</p> <p>Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu</p>	
<p>I CEL OPERACYJNY</p> <p>Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych dla osób i rodzin w trudnej sytuacji materialno-bytowej</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami i rodzinami w trudnej sytuacji materialno-życiowej, 2. Udzielanie pomocy finansowej, usługowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku/ dożywiania) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, 3. Podejmowanie działań mających na celu remont/budowę -zwiększenie bazy lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne, 4. Rozwój współpracy z podmiotami trzeciego sektora, działającymi na rzecz osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych, 5. Promowanie idei samopomocy i wolontariatu sąsiedzkiego, organizowanie i wspieranie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych, 6. Zapewnienie miejsc tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych, 7. Zapewnienie miejsc w noclegowni lub ogrzewalni. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin/osób wobec których prowadzona jest praca socjalna, • liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej w formie finansowej i niefinansowej, • liczba rodzin/osób korzystających z dodatków mieszkaniowych, • liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo i bezdomność, • liczba zaangażowanych wolontariuszy, • liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych, • liczba wydarzeń charytatywnych, • liczba osób bezdomnych, którym udało się wyjść z bezdomności, • liczba mieszkań socjalnych i komunalnych, • liczba wyremontowanych lokali socjalnych i komunalnych, • liczba rodzin/osób korzystających z mieszkań socjalnych i komunalnych, • liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie tymczasowego schronienia w schronisku, • liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie tymczasowego miejsca pobytu w noclegowni i ogrzewalni.
--	---

II CEL OPERACYJNY

Przeciwdziałanie bezrobociu oraz minimalizowanie jego negatywnych następstw

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca przy aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy, 2. Rozpowszechnianie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy, 3. Organizacja i realizacja prac społecznie użytecznych, 4. Zapewnianie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy oraz warunkowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych (np. uatrakcyjnienie oferty inwestycyjnej), 5. Promocja przedsiębiorczości, 6. Monitorowanie skali bezrobocia na obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy, • liczba rodzin/osób, u których głównym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, • liczba bezrobotnych mieszkańców, w tym: bezrobotnych długoterminowych/ niepełnosprawnych/ bez wykształcenia średniego i poniżej 25 r.ż., • liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy, • liczba kontraktów socjalnych, • liczba i nakład materiałów edukacyjno-informacyjnych, • liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznym, w tym NGO.

<p>gminy,</p> <p>7. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami (kontrakty socjalne),</p> <p>8. Zapewnienie świadczeń dla osób i rodzin, u których głównym problemem jest bezrobocie,</p> <p>9. Opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo.</p>	
<p>III CEL OPERACYJNY</p> <p>Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych</p>	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie wiedzy społeczeństwa lokalnego na temat ryzyka szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu oraz wzmacnianie postaw abstynenckich wśród mieszkańców, 2. Poprawa funkcjonowania osób uzależnionych od alkoholu/pijących szkodliwie w tym zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, 3. Ograniczenie zjawiska naruszania prawa związanego ze spożywaniem alkoholu w tym: prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu, zakłócania porządku publicznego, sprzedaży alkoholu nieletnim, 4. Realizacja działań profilaktycznych kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i osób pracujących z nieletnimi, 5. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez zapewnienie dostępności do terapii, poradnictwa specjalistycznego, grup wsparcia, programów, zajęć promujących zdrowy styl życia wolny od alkoholu i narkotyków, 6. Realizacja działań GKRPA w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi, 7. Kontynuacja realizacji postanowień Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konkursów, akcji, szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych, • liczba uczestników ww. działań, • liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki, • liczba złożonych wniosków do GKRPA w sprawie nałożenia obowiązku leczenia odwykowego. • liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Wyszkowie o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego, • liczba osób, które zostały zmotywowane przez GKRPA do dobrowolnego podjęcia leczenia oraz przedstawiły zaświadczenia potwierdzające ukończenie terapii, • liczba posiedzeń GKRPA, • liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA, • liczba/nakład wydanych, upowszechnionych materiałów edukacyjnych nt. bazy pomocowej oraz kompetencji służb w tym zakresie, • wysokość wydatkowanych środków, • liczba mieszkańców, przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych, • liczba działań podejmowanych wspólnie z KPP w zakresie przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.
<p>IV Cel operacyjny</p> <p>Skuteczna profilaktyka i promocja zdrowia psychicznego</p>	

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie kompetencji kadr medycznych i innych specjalistów uczestniczących w realizacji działań profilaktycznych na rzecz opieki psychiatrycznej, 2. Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań, 3. Rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej na temat zachowań samobójczych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących z nimi związanych, 4. Zapewnienie dostępu osobom w kryzysie psychicznym do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych (w tym telefony wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku, 5. Rozwój kompetencji pracowników ochrony zdrowia, pracowników oświaty, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych, jeśli chodzi o wczesne wykrywanie symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konkursów, akcji, szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych, • liczba uczestników ww. działań, • liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki, • liczba/nakład wydanych, upowszechnionych materiałów edukacyjnych.
Prognoza zmian w związku z realizacją celu strategicznego nr II	
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa sytuacji bytowej osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego oraz osób obarczonych ryzykiem wykluczenia społecznego, • Zmniejszenie się liczby beneficjentów pomocy społecznej, • Wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych zarejestrowanych lub prowadzących działalność na terenie gminy, • Spadek bezrobocia oraz związanych z nim problemów społecznych, • Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i negatywnych następstw uzależnień, • Większy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. 	
III CEL STRATEGICZNY Zintegrowany system wsparcia dla osób starszych oraz niepełnosprawnych	
I CEL OPERACYJNY Zapewnienie sprawnego systemu kompleksowego wsparcia dla osób starszych, dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnych	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz w postaci poradnictwa specjalistycznego dla osób starszych, niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin/osób, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność lub długotrwała choroba,

<p>ich rodzin i opiekunów faktycznych,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Zapewnienie możliwości korzystania z usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 3. Zapewnienie możliwości korzystania z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej i opieki wytchnieniowej, 4. Zapewnienie możliwości pobytu w ośrodkach wsparcia dziennego np. Środowiskowe Domy Samopomocy, WTZ, Domy Dziennego Pobytu, 5. Zapewnienie w razie konieczności całodobowej opieki instytucjonalnej np. domy pomocy społecznej, 6. Zapewnienie wsparcia i pomocy dla osób opiekujących się osobami zależnymi poprzez edukację, poradnictwo, tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, 7. Dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, 8. Wspieranie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia, motywowanie do podejmowania własnej działalności gospodarczej oraz wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, 9. Rozwój różnorodnej oferty działań edukacyjnych i kulturalnych służących integracji osób z niepełnosprawnościami oraz podnoszących poziom wrażliwości mieszkańców gminy na problemy, potrzeby i prawa osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, 10. Zapewnienie możliwości pobytu w mieszkaniach chronionych, 11. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami np. zapewnienie tłumacza języka migowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, • liczba zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych i wymiar etatu, • liczba mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia w ośrodkach wsparcia dziennego, • liczba mieszkańców gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej, • liczba zorganizowanych lub wspartych inicjatyw, programów, akcji, konkursów i innych wydarzeń integracyjnych, • liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym, • liczba wolontariuszy, • liczba miejsc pracy stworzonych dla osób niepełnosprawnych, • liczba niepełnosprawnych, którzy założyli działalność gospodarczą, • liczba i nakład materiałów edukacyjnych i informacyjnych, • liczba mieszkań chronionych, • liczba osób, która skorzystała ze wsparcia w mieszkaniu chronionym • liczba wydanych kart „Wyszkowskiej Karty Seniora”.
II CEL OPERACYJNY	
Zwiększanie udziału osób starszych w życiu społecznym oraz zawodowym	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji

<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom starszym przyjaznego środowiska poprzez stałe znoszenie barier (m.in. architektonicznych i cyfrowych) oraz wyrównywanie szans w zakresie aktywności społecznej tych osób, 2. Korzystanie z zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych, 3. Wspieranie i promocja aktywnego trybu życia osób starszych poprzez działania integracyjno-aktywizująco - wolontarystyczne, 4. Prowadzenie pracy socjalnej, 5. Promocja zdrowego stylu życia, 6. Rozszerzenie oferty wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, 7. Organizowanie i wspieranie wydarzeń wspierających integrację wewnątrz- i międzypokoleniową (np. wigilie dla samotnych seniorów), 8. Zapewnienie warunków do dalszej pracy Rady Seniorów Gminy Wyszków. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba grup aktywizujących osoby starsze, • liczba osób korzystających z Domu Dziennego Pobytu „Senior”, • liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, • liczba wydarzeń dedykowanych dla osób starszych, • liczba posiedzeń Rady Seniorów.
---	--

Prognoza zmian w związku z realizacją celu strategicznego nr III

- Redukcja ryzyka wykluczenia społecznego osób starszych i osób niepełnosprawnych,
- Pobudzenie aktywności społecznej osób starszych i osób niepełnosprawnych.

IV CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i budowa kapitału ludzkiego

I CEL OPERACYJNY

Tworzenie warunków sprzyjających dialogowi mieszkańców z władzami samorządowymi oraz rozwojowi lokalnego sektora pozarządowego

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój edukacji społecznej poprzez inicjatywy na rzecz mieszkańców, 2. Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży, 3. Organizowanie i promowanie konsultacji społecznych oraz innych form partycypacji społecznej, 4. Powierzenie podmiotom trzeciego sektora do realizacji zadań publicznych oraz udzielanie wsparcia pozafinansowego, 5. Zapewnienie warunków do dalszej pracy Młodzieżowej Rady Miejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba ogłoszonych konsultacji społecznych i innych form partycypacji, • liczba osób, która wzięła udział w ww. działaniach, • liczba działań, projektów i inicjatyw podjętych wspólnie przez samorząd oraz podmioty trzeciego sektora, • liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy oraz z siedzibą w gminie, • liczba zrealizowanych zadań, które powierzono podmiotom trzeciego sektora, • wysokość środków przeznaczonych dla ngo na realizację powierzonych zadań.

	<ul style="list-style-type: none"> liczba i nakład materiałów promocyjno-informacyjnych.
II CEL OPERACYJNY Wzrost kompetencji zawodowych i społecznych przedstawicieli samorządu gminy	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ol style="list-style-type: none"> Zapewnienie udziału w szkoleniach, seminariach i konferencjach zawodowych z zakresu polityki i pomocy społecznej dla personelu administracyjnego, radnych, sołtysów, członków GKRPA i ZI, Zakup/subskrypcja fachowej literatury/ czasopism tematycznych/dostępu do płatnych serwisów branżowych, zwłaszcza z zakresu zmian prawnych, polityki społecznej, profilaktyki i terapii uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń i innych wydarzeń, liczba uczestników, liczba/nakład zakupionych/subskrybowanych publikacji książkowych, elektronicznych lub czasopism.
Prognoza zmian w związku z realizacją celu strategicznego nr IV	
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego, Bardziej rozwinięty i sprofesjonalizowany sektor organizacji pozarządowych jako partner samorządu, Bardziej efektywna współpraca lokalnego samorządu z trzecim sektorem, Przyrost kompetencji wśród pracowników pomocy społecznej, radnych, sołtysów, członków GKRPA i ZI. 	

IV 3. REALIZATOR, KOORDYNATOR I PARTNERZY

Realizatorem działań przewidzianych w niniejszej Strategii jest Gmina Wyszków – Rada Miejska w Wyszkanie, jako organ uchwałodawczy oraz Burmistrz Wyszkania, jako organ wykonawczy.

Natomiast zgodnie z art. 110. pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, za koordynację wdrożenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie.

Poniższe podmioty są odpowiedzialne za realizację powierzonych im zadań w zakresie swojej właściwości oraz celów statutowych:

- Urząd Miejski w Wyszkanie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkanie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „SOTERIA”,
- Placówki oświatowe,
- Placówki wsparcia dziennego,

- Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wyszkanie,
- Wyszkański Ośrodek Kultury „Hutnik”
- Świetlica Środowiskowa „Słoneczna”
- Wyszkański Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Z uwagi na bardzo obszerny zakres działań przewidzianych w niniejszej strategii, **wśród partnerów w realizacji celów strategicznych** należy wskazać zarówno na instytucje rządowe, jak i samorządowe oraz podmioty drugiego (przedsiębiorcy) i trzeciego sektora (organizacje pozarządowe), w tym w szczególności:

- Starostwo Powiatowe w Wyszkanie,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszkanie – Szpital Powiatowy,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Wyszkanie,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Komenda Powiatowa Policji w Wyszkanie,
- Sąd Rejonowy w Wyszkanie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wyszkanie,
- Prokuratura Rejonowa w Wyszkanie,
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego,
- Instytucje rynku pracy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Wyszkanie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie,
- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Dom Dziecka Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyszkanie,
- Świetlice środowiskowe,
- Inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy,
- Samorządy gospodarcze i zawodowe,
- Niepubliczne placówki ochrony zdrowia,
- Ośrodek Leczenia, Terapii i rehabilitacji Uzależnień Monar w Wyszkanie,
- Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, w tym domy w powiecie i w województwie,
- Społeczność lokalna.

IV 4. HARMONOGRAM REALIZACJI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026 obejmuje swoim zasięgiem czasowym najbliższe pięć lat i zakłada, że przyjęte cele będą realizowane w tym okresie w sposób ciągły.

Harmonogram wdrażania niniejszej Strategii zakłada cztery etapy:

- ETAP I: pierwszy kwartał 2022 r.,
Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Wyszakowie o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026.
- ETAP II: lata 2022-2026,
Koordynacja realizacji działań przewidzianych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026.
- ETAP III: stały monitoring realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026
na koniec II kwartału 2023 r. (za 2022 r.), 2024 r (za 2023 r.), 2025 r. (za 2024 r.) i 2026 r. (za 2025 rok),
- ETAP IV: do końca 2026 r. i przed uchwaleniem kolejnej Strategii,
Końcowa ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyszaków na lata 2022-2026.

IV 5. MONITORING I EWALUACJA KOŃCOWA STRATEGII

Monitorowanie działań przewidzianych w niniejszej Strategii będzie polegać na systematycznym pozyskiwaniu informacji o stanie ich wdrożenia. Dane o stanie realizowanych działań podlegać będą analizie i ocenie ilościowej oraz jakościowej.

Za monitoring odpowiedzialne są podmioty wskazane jako realizatorzy poszczególnych działań, a jednostką koordynującą działania i w efekcie przedstawiającą informację o stanie rocznej realizacji Strategii będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszakowie.

Co roku, do 30 czerwca, zostanie opracowane sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji działań odzwierciedlające łączne osiągnięcie wskaźników oraz kumulatywne wykorzystanie założonych ram finansowych, poczynając od 2022 roku.

Monitoring obejmie zmiany w stosunku do roku wyjściowego (2022 r.) oraz roku ostatniego badania. Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawdziwości i efektywności realizacji Strategii, co umożliwi zidentyfikowanie zagrożeń

i ewentualną konieczność aktualizacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy wdrożeniu zadań.

Do oceny stopnia wdrożenia Strategii posłużą uwzględnione przy każdym celu operacyjnym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. Podany zbiór indykatorów ma charakter otwarty, a zatem w toku realizacji Strategii może on zostać zmodyfikowany w sposób adekwatny do zmiennych warunków realizacji Strategii.

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi Wyszkowa do oceny realnej sytuacji społeczności lokalnej oraz stanu rozwiązywania problemów społecznych w mieście i gminie, a także będzie pomocnym narzędziem w kształtowaniu dalszej polityki i pomocy społecznej gminy przez kolejne lata.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie sporządzony raport zawierający dane liczbowe, ukazujące kumulatywne osiągnięcie wartości wskaźników realizacji działań, jak również informację czy szacunkowe ramy finansowe na realizację działań były wystarczające.

W celu skutecznego i sprawnego opracowania raportu ewaluacyjnego Burmistrz Wyszkowa może powołać zespół zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących i współpracujących przy wdrożeniu Strategii, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz zewnętrzni eksperci.

IV 6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII

Środki finansowe na realizację Strategii będą zabezpieczane w corocznej uchwale budżetowej Rady Miejskiej. Środki będą pochodzić w szczególności z:

- budżetu gminy, powiatu wyszkowskiego i województwa mazowieckiego,
- budżetu Państwa,
- Funduszu Pracy,
- Narodowego Funduszu Zdrowia,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy Unii Europejskiej,
- budżetu partnerstwa publiczno-privatnego.

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

Rys. 1. Położenie Gminy Wyszków na mapie województwa i powiatu	8
Tabela 1. Liczba urodzeń, zgonów i zawartych małżeństw w l. 2018-2020.....	9
Tabela 2. Stan bezrobocia w Gminie Wyszków styczeń-sierpień 2021.....	10
Tabela 3. Środki wydatkowane przez Gminę Wyszków na realizację zadań publicznych we współpracy z III sektorem w latach 2018-2020	21
Tabela 4. Stwierdzone przypadki wybranych przestępstw w Gminie Wyszków w l. 2018- 2020.....	25
Tabela 5. Szkolenia w których uczestniczyli pracownicy OPS w l. 2018-2020.....	27
Tabela 6. Rodziny korzystające z pomocy OPS w l. 2018-2020	27
Tabela 7. Rodzaje świadczeń udzielanych rodzinom przez OPS w l. 2018-2020	27
Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Wyszkowie w l. 2018- 2020.....	28
Tabela 9. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	29
Tabela 10. Mieszkania komunalne w gminie	29
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe.....	29
Tabela 12. Wydatki Gminy Wyszków na zadania w ramach profilaktyki i przeciwdziałania problemom uzależnień	33
Tabela 13. Pomoc Gminnego Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkowie w l. 2018-2020	34
Tabela 14. Dane dotyczące procedury nałożenia obowiązku leczenia odwykowego w l. 2018-2020	36
Tabela 15. Działalność GKRPA w Wyszkowie w l. 2018-2020.....	37
Tabela 16. Wybrane przestępstwa na terenie Gminy Wyszków w l. 2018-2020	38
Tabela 17. Działania profilaktyczne dla młodzieży.....	40
Tabela 18. Dodatkowe działania profilaktyczne dla młodzieży	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 19. Działania profilaktyczne w 2020 r. ramach współpracy z organizacjami pożytku publicznego.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Tabela 20. Pikniki i festyny profilaktyczne w 2019 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 21. Szkolenia i wywiadówki profilaktyczne dla rodziców w 2019 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 22. Działania profilaktyczne promujące zdrowy styl życia z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych i kulturalnych w 2019 r. ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 23. Formy profilaktyki rówieśniczej w 2019 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 24. Podmioty realizujące zadanie „Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno–edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i profilaktycznych przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia”	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 25. Realizacja zadania „Prowadzenie środowiskowego programu profilaktycznego (metodą streetworking) kierowanego do dzieci i młodzieży podejmującej ryzykowne zachowania”	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 26. Działania profilaktyczne dla rodziców w 2018 r. ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 27. Działania profilaktyczne dla uczniów w 2018 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 28. Formy profilaktyki rówieśniczej w 2018 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 29. Współpraca Gminy z organizacjami pożytku publicznego w ramach wybranych zadań.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 30. Dane Policji nt. przypadków przemocy w rodzinie na terenie gm. Wyszków (2018-2020)	42
Tabela 31. Charakterystyka osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w l. 2018-2020	43
Tabela 32. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece w Gminie Wyszków w l. 2018-2020	44
Tabela 33. Liczebność grup badanych	55
Tabela 34. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskaźnikami ich realizacji.....	63
Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Wyszków, 2020	9
Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Wyszków w latach 2004-2020.....	10
Wykres 3. Imprezy organizowane przez WOK (2011-2020).....	16
Wykres 4. Ćwiczący w klubach sportowych w gminie Wyszków w latach 2008-2020	17

Wykres 5. Przestępstwa stwierdzone w gminie Wyszaków (2012-2020)..... 24